

www.turkishstudies.net/education

Turkish Studies - Educational Sciences

eISSN: 2667-5609

Research Article / Araştırma Makalesi

**ANKARA SCIENCE
UNIVERSITY**

An Analysis of the Musical Structure of Turkish Folk Music Works Included in the Ministry of National Education Music Textbooks

Millî Eğitim Bakanlığı Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Türk Halk Müziği Eserlerinin Müziksel Yapısının İncelenmesi

Derya Can Karabulut* - Burcu Aktaç**

Abstract: The aim of this study is to examine the Turkish folk music (TFM) content included in the secondary school music textbooks for Grades 5, 6, 7, and 8 published by the Ministry of National Education (MoNE). Within the scope of the study, the titles of the works, the availability of musical notation, region, meter, source person/compiler, and makam information were analyzed to provide an overall picture of the musical characteristics and source information of the Turkish folk music works included in the textbooks. The study is descriptive in nature and employs qualitative research methods. Data were collected through document analysis and analyzed using descriptive analysis techniques. The materials of the study consisted of publicly available secondary school music textbooks published by the Ministry of National Education and approved by the Board of Education and Discipline. The findings revealed that TFM instruction in the textbooks was structured according to a progression from "simple to complex" and a "spiral" approach. While basic rhythmic and melodic skills were emphasized in Grade 5, asymmetric meters (5/8, 10/8, and 9/8) and makam diversity (Hüzzam, Segâh, and the Kürdi family) were gradually incorporated as the grade level increased. In particular, the Grade 7 textbook was found to contain the richest repertoire, with 17 pieces, whereas the Grade 8 textbook placed greater emphasis on rhythmic specialization and performance skills. However, it was also found that information regarding makam, region, and source was missing for some pieces across all grade levels. It was concluded that these omissions may limit students' ability to develop a holistic understanding of TFM within its musicological and cultural context, and recommendations were therefore proposed for future curriculum development.

Keywords: Music Education, Turkish Folk Music, MoNE Textbooks, Middle School, Content Analysis.

* Corresponding Author: Asst. Prof. Dr., Batman University, Faculty of Fine Arts, Department of Music

Sorumlu Yazar: Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-4312-9288>

deryacankarabulut@gmail.com

** Music Teacher, Batman Final College

Müzik Öğretmeni, Batman Final Koleji

ORCID <https://orcid.org/0009-0007-3991-5995>

burcuaktac90@gmail.com

Cite as/ Atıf: Karabulut, D.C. & Aktaç, B. (2026). An analysis of the musical structure of Turkish folk music works included in the Ministry of National Education music textbooks / Millî Eğitim Bakanlığı müzik ders kitaplarında yer alan Türk halk müziği eserlerinin müziksel yapısının incelenmesi. *Turkish Studies – Educational Sciences*, 21(3), 535-575. Ankara Bilim University Publications. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.95825>

Received/Geliş: 16 August/Ağustos 2026

Accepted/Kabul: 20 September/Eylül 2026

Published/Yayın: 25 September/Eylül 2026

Checked by plagiarism software

Öz: Bu araştırmanın amacı, Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitaplarında yer alan Türk halk müziği (THM) içeriklerinin incelenmesidir. Araştırma kapsamında söz konusu eserlerin eser adı, nota varlığı, yöre, ölçü birimi, kaynak kişi/derleyici, makam bilgileri analiz edilerek ders kitaplarında yer alan Türk halk müziği eserleri incelenmiştir. Araştırma betimsel türdedir, nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Veriler doküman incelemesi ile toplanmış ve betimsel analiz teknikleriyle çözümlenmiştir. Çalışmanın materyalleri, Talim ve Terbiye Kurulu tarafından onaylanmış ve kamuya açık birer kaynak olan Millî Eğitim Bakanlığı ortaokul müzik ders kitaplarından oluşmaktadır. Araştırma sonucunda, ders kitaplarındaki THM öğretiminin "basitten karmaşığa" ve "sarmal" bir yapıda kurgulandığı tespit edilmiştir. 5. sınıfta temel ritim ve ezgi becerileri ön plandayken, sınıf düzeyi arttıkça aksak ölçü birimlerinin (5/8, 10/8, 9/8) ve makamsal çeşitliliğin (Hüzzam, Segâh, Kürdi ailesi) kademeli olarak programa dâhil edildiği görülmüştür. Özellikle 7. sınıf kitabının 17 eserle repertuvar açısından en zengin içerik olduğu, 8. sınıfta ise daha çok ritmik uzmanlaşmaya ve performans becerisine odaklanıldığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, tüm sınıf düzeylerinde bazı eserlerin makam, yöre ve kaynak bilgilerinin eksik olduğu saptanmıştır. Bu durumun, öğrencilerin THM'yi müzikolojik ve kültürel bağlamıyla bütüncül bir şekilde tanımasını sınırlandırdığı sonucuna varılarak gelecekte hazırlanacak olan müfredat çalışmaları için öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Müzik Eğitimi, Türk Halk Müziği, MEB Ders Kitapları, Ortaokul, İçerik Analizi.

Structured Abstract:**Introduction and Background**

Music is defined as an artistic form of expression emerging from the aesthetic organization of sound through components such as rhythm, melody, harmony, and timbre. Beyond its technical structure, music serves as a multi-layered system for communication, identity construction, and the transmission of cultural memory. Turkish Folk Music (TFM) represents the collective musical heritage of Anatolia, characterized by its anonymity, oral transmission, and regional diversity. It acts as a primary carrier of social memory and national character, encoding life experiences like marriage, mourning, love, and heroism through specific maqam structures and rhythmic patterns.

Education is the intentional process of creating desired changes in an individual's behavior through their own experiences. In the context of music education, it is not merely about teaching notes or singing songs but serves as a vital tool for cultural transmission. Historically, traditional music was sometimes excluded from general education programs in Turkey, surviving through private courses and associations before being integrated into official curricula. Today, the inclusion of TFM in Ministry of National Education (MoNE) textbooks is crucial for teaching students about regional musical types, historical processes, and theoretical concepts like rhythm and maqam.

Purpose of the Study

The primary objective of this research is to analyze the TFM content within MoNE middle school music textbooks for the 5th, 6th, 7th, and 8th grades. The study aims to determine and evaluate the melodic structures, maqam/scale usage, rhythmic patterns, and regional distributions of the works included in these materials. By addressing the problem statement regarding the nature of TFM content in these textbooks, the research seeks to provide a guiding resource for musicology and music education.

Methodology

This study is descriptive in nature and was conducted using qualitative research methods. The data set of the study consists of the 5th-, 6th-, 7th-, and 8th-grade music textbooks approved by the Board of Education and Discipline of the Ministry of National Education between 2023 and 2025.

Document analysis was employed as the data collection method, and the Turkish folk music (THM) works included in the textbooks were systematically examined. The data obtained were analyzed using descriptive analysis and classified under the categories of title of the work, availability of musical notation, region, meter, source person/compiler, and makam. Accordingly, through document analysis and descriptive analysis, the study aimed to provide a comprehensive and systematic account of the current state of the THM works included in the textbooks in terms of the specified criteria.

Findings

The analysis revealed that the TFM repertoire is structured according to a pedagogical progression across grade levels:

5th Grade: The textbook contains 8 TFM works. Five of these include notation, while three rely on auditory sources like TRT recordings. Rhythmic structures are predominantly simple, with the 4/4 meter appearing in 3 works. Notably, no maqam information is provided for any work at this level, which is interpreted as a conscious pedagogical choice to avoid overwhelming young students with theory.

6th Grade: This level features only 4 works, but all include full notation. There is a significant shift toward rhythmic awareness through the introduction of aksak (irregular) meters like 5/8 and 10/8. Maqam information remains scarce, with only "Nikriz" being explicitly mentioned for one work. Pedagogical adaptations are noted, such as the removal of instrumental sections to simplify works for students.

7th Grade: This grade offers the most comprehensive repertoire with 17 works. It marks a transition from implicit learning to conceptual awareness, as maqam information (Hüzzam and Segâh) is explicitly provided for several works. The regional distribution is highly diverse, covering areas from Rumeli to Cyprus and Kars to Istanbul. Rhythmic variety is also at its peak, utilizing 2/4, 4/4, 6/8, 7/8, and 9/8 meters.

8th Grade: Containing 7 works, the focus here shifts to rhythmic specialization and performance skills. Irregular meters like 9/8 and 10/8 dominate the repertoire. Maqam usage centers on the Kürdi family (Kürdi, Acemkürdi, Muhayyerkürdi).

Conclusion and Discussion

The research concludes that TFM instruction in MoNE textbooks follows a "simple-to-complex" and "spiral" model. The progression starts with basic rhythms and songs in the 5th grade, introduces irregular rhythms in the 6th, expands into melodic/maqam variety in the 7th, and focuses on rhythmic mastery in the 8th grade. The use of pedagogical footnotes regarding transpositions and simplifications enhances the scientific reliability of the materials.

However, the study identifies persistent deficiencies in metadata consistency. Across all grades, many works lack specific information regarding their maqam, regional origin, or original source/compiler. For instance, in the 6th-grade book, source information is missing for all works. Such omissions limit the student's ability to grasp TFM within its full musicological and cultural context. To improve the quality of future textbooks, it is recommended that bibliographical data—such as TRT repertoire numbers, specific maqam structures, and regional details—be provided systematically. This would better support teachers and help students develop a more holistic understanding of the Turkish musical heritage.

Keywords: Music Education, Turkish Folk Music, MoNE Textbooks, Content Analysis, Middle School.

الملخص المنظم:

المقدمة والخلفية

تُعرّف الموسيقى بأنها شكل من أشكال التعبير الفني ينشأ من التنظيم الجمالي للصوت عبر مكونات مثل الإيقاع والحن والتناغم (الهارموني) والجرس الصوتي. وإلى جانب بنيتها التقنية، تُعدّ الموسيقى نظامًا متعدد الطبقات للتواصل وبناء الهوية ونقل الذاكرة الثقافية. وتمثل الموسيقى الشعبية التركية (TFM) التراث الموسيقي الجمعي للأناضول، وتتسم بمجهولية المؤلف والانتقال الشفهي والتنوع الإقليمي. وهي تُعدّ وسيطًا رئيسًا لنقل الذاكرة الاجتماعية والخصائص القومية، إذ تُرمز تجارب الحياة، كالزواج والحداد والحب والبطولة، من خلال بنى مقامية وصيغ إيقاعية محددة.

أما التربية فهي العملية القصدية لإحداث تغييرات مرغوبة في سلوك الفرد من خلال خبراته الذاتية. وفي سياق التربية الموسيقية، لا يقتصر الأمر على تعليم النوتات أو أداء الأغاني، بل تُعدّ أداة جوهرية للنقل الثقافي. وقد استُبعدت الموسيقى التقليدية أحيانًا من البرامج التعليمية العامة في تركيا عبر مراحل تاريخية، فاستمرت في الدورات الخاصة والجمعيات قبل أن تُدرج في المناهج الرسمية. واليوم يُعدّ إدراج TFM في الكتب المدرسية لوزارة التربية الوطنية (MoNE) أمرًا بالغ الأهمية لتعريف الطلبة بالأنماط الموسيقية الإقليمية والمسارات التاريخية والمفاهيم النظرية، مثل الإيقاع والمقام.

هدف الدراسة

يتمثل الهدف الرئيس للبحث في تحليل محتوى TFM في كتب التربية الموسيقية للمرحلة المتوسطة الصادرة عن MoNE للصفوف الخامس والسادس والسابع والثامن. وتسعى الدراسة إلى تحديد البنى اللحنية واستخدام المقامات والسلالم والصيغ الإيقاعية والتوزيع الإقليمي للأعمال الواردة في هذه المواد وتقييمها. ومن خلال معالجة مشكلة الدراسة المتعلقة بطبيعة محتوى TFM في هذه الكتب، يسعى البحث إلى تقديم مرجع إرشادي لعلم الموسيقى والتربية الموسيقية.

المنهجية

الدراسة وصفية الطابع أُجريت باستخدام أساليب البحث النوعي. وتتكوّن مجموعة بياناتها من كتب التربية الموسيقية للصفوف الخامس والسادس والسابع والثامن التي أقرّها مجلس التعليم والتأديب (Talim ve Terbiye Kurulu) التابع لوزارة التربية الوطنية بين عامي 2023 و2025.

اعتمد تحليل الوثائق أسلوبًا لجمع البيانات، وفُحصت أعمال الموسيقى الشعبية التركية الواردة في الكتب فحصًا منهجيًا. وحُللت البيانات المستخلصة بالتحليل الوصفي، وصُنّفت ضمن الفئات الآتية: عنوان العمل، وتوافر التدوين الموسيقي، والإقليم، والميزان، والمصدر الشفهي/الجامع، والمقام. وبناءً على ذلك، هدفت الدراسة، عبر تحليل الوثائق والتحليل الوصفي، إلى تقديم صورة شاملة ومنهجية عن الوضع الراهن لأعمال TFM في الكتب المدرسية وفق المعايير المحددة.

النتائج

كشف التحليل أن ذخيرة TFM منظمة وفق تدرج تربوي عبر الصفوف:

الصف الخامس: يتضمن الكتاب 8 أعمال من TFM؛ خمسة منها مدونةً موسيقيًا، وثلاثة تعتمد على مصادر سمعية مثل تسجيلات هيئة الإذاعة والتلفزيون التركية (TRT). والبنى الإيقاعية بسيطة في الغالب، إذ يظهر الميزان 4/4 في 3 أعمال. ولا تُقدّم أي معلومات عن المقام لأي عمل في هذا المستوى، وهو ما يُفسّر بأنه خيار تربوي واعٍ لتجنّب إقبال الطلبة الصغار بالنظرية.

الصف السادس: يضم هذا المستوى 4 أعمال فقط، لكنها جميعًا مدونةً تدوينًا كاملاً. ويلاحظ تحوّل ملحوظ نحو تنمية الوعي الإيقاعي عبر إدخال الموازين الأقساق (غير المنتظمة) مثل 8/5 و 8/10. وتظل المعلومات المقامية شحيحة، إذ يُذكر مقام «نكريز» صراحةً في عمل واحد فقط. كما تُسجّل تكييفات تربوية، مثل حذف المقاطع الآلية لتبسيط الأعمال على الطلبة.

الصف السابع: يقدّم هذا الصف أشمل ذخيرة بواقع 17 عملاً. ويمثّل انتقالاً من التعلم الضمني إلى الوعي المفاهيمي، إذ تُعطى معلومات المقام («حزام» و«سيكا») صراحةً في عدد من الأعمال. ويتسم التوزيع الإقليمي بتنوع كبير، يمتد من الرومي إلى قبرص ومن قارص إلى إسطنبول. كما يبلغ التنوع الإيقاعي ذروته، باستخدام الموازين 4/2 و 4/4 و 8/6 و 8/7 و 8/9.

الصف الثامن: يضم 7 أعمال، ويتحول التركيز فيه نحو التخصص الإيقاعي ومهارات الأداء. وتهيمن الموازين غير المنتظمة مثل 8/9 و 8/10 على الذخيرة. ويتمحور استخدام المقام حول عائلة الكردي (كردي، عجم كردي، مخير كردي).

الخلاصة والمناقشة

خلص البحث إلى أن تدريس TFM في كتب MoNE يتبع نموذجًا «من البسيط إلى المعقد» و«حلزونيًا». فبيدأ التدرج بالإيقاعات والأغاني الأساسية في الصف الخامس، ثم تُقدّم الإيقاعات غير المنتظمة في السادس، ويتسع التنوع اللحني والمقامي في السابع، ويتركز الاهتمام على الإتقان الإيقاعي في الثامن. ويعزز استخدام الحواشي التربوية المتعلقة بالنقل (الترانسكريبشن) والتبسيط الوثائقية العلمية للمواد.

غير أن الدراسة تحدد أوجه قصور مستمرة في اتساق البيانات الوصفية؛ إذ تفتقر أعمال كثيرة في جميع الصفوف إلى معلومات محددة عن مقامها أو أصلها الإقليمي أو مصدرها/جامعها الأصلي. فعلى سبيل المثال، لا تتوافر معلومات لأي من الأعمال في كتاب الصف السادس. وتحدّ هذه الإغفالات من قدرة الطالب على استيعاب TFM ضمن سياقها الموسيقي والثقافي الكامل. ولتحسين جودة الكتب المدرسية مستقبلاً، يُوصى بتقديم البيانات الببليوغرافية، مثل أرقام ذخيرة TRT وبنى المقامات المحددة والتفاصيل الإقليمية، بصورة منهجية. من شأن ذلك أن يدعم المعلمين على نحو أفضل، وأن يساعد الطلبة على تكوين فهم أكثر شمولاً للتراث الموسيقي التركي.

الكلمات المفتاحية: التربية الموسيقية، الموسيقى الشعبية التركية، كتب وزارة التربية الوطنية، تحليل المحتوى، المرحلة المتوسطة.

Résumé Structuré:

Introduction et contexte

La musique se définit comme une forme d'expression artistique issue de l'organisation esthétique du son à travers des composantes telles que le rythme, la mélodie, l'harmonie et le timbre. Au-delà de sa structure technique, elle constitue un système à plusieurs niveaux de communication, de construction identitaire et de transmission de la mémoire culturelle. La musique populaire turque (Turkish Folk Music, TFM) représente le patrimoine musical collectif de l'Anatolie ; elle se caractérise par son anonymat, sa transmission orale et sa diversité régionale. Elle constitue un vecteur essentiel de la mémoire sociale et du caractère national, en codant des expériences de vie telles que le mariage, le deuil, l'amour et l'héroïsme au moyen de structures modales (makam) et de formules rythmiques spécifiques.

L'éducation est le processus intentionnel par lequel on provoque des changements souhaités dans le comportement d'un individu, au moyen de ses propres expériences. Dans le cadre de l'éducation musicale, il ne s'agit pas seulement d'enseigner les notes ou de chanter des chansons : l'éducation musicale est un outil essentiel de transmission culturelle. Sur le plan historique, la musique traditionnelle a parfois été exclue des programmes d'enseignement général en Turquie ; elle a subsisté grâce à des cours privés et à des associations avant d'être intégrée aux programmes officiels. Aujourd'hui, la présence de la TFM dans les manuels du ministère de l'Éducation nationale (MoNE) est essentielle pour faire connaître aux élèves les types musicaux régionaux, les processus historiques et des notions théoriques telles que le rythme et le makam.

Objectif de l'étude

L'objectif principal de cette recherche est d'analyser le contenu relatif à la TFM dans les manuels d'éducation musicale du MoNE destinés aux classes de 5e, 6e, 7e et 8e années du collège (ortaokul). L'étude vise à déterminer et à évaluer les structures mélodiques, l'usage des makams et des échelles, les formules rythmiques et la répartition régionale des œuvres figurant dans ces supports. En répondant à la problématique portant sur la nature du contenu de la TFM dans ces manuels, la recherche entend fournir une ressource d'orientation pour la musicologie et la pédagogie musicale.

Méthodologie

Cette étude est de nature descriptive et repose sur des méthodes de recherche qualitatives. Le corpus se compose des manuels de musique des classes de 5e, 6e, 7e et 8e années approuvés par le Conseil de l'éducation et de la discipline (Talim ve Terbiye Kurulu) du ministère de l'Éducation nationale entre 2023 et 2025.

L'analyse documentaire a été retenue comme méthode de collecte des données, et les œuvres de musique populaire turque (THM) figurant dans les manuels ont été examinées de façon systématique. Les données recueillies ont été traitées par analyse descriptive et classées selon les catégories suivantes : titre de l'œuvre, disponibilité d'une notation musicale, région, mesure, informateur ou collecteur, et makam. Ainsi, par le biais de l'analyse documentaire et de l'analyse descriptive, l'étude visait à dresser un état des lieux complet et systématique des œuvres de THM présentes dans les manuels au regard des critères retenus.

Résultats

L'analyse révèle que le répertoire de la TFM est structuré selon une progression pédagogique à travers les niveaux :

5e année : Le manuel contient 8 œuvres de TFM. Cinq d'entre elles comportent une notation, tandis que trois reposent sur des sources auditives, telles que des enregistrements de la TRT. Les structures rythmiques sont majoritairement simples, la mesure à 4/4 apparaissant dans 3 œuvres. Aucune information sur le makam n'est fournie pour les œuvres de ce niveau, ce qui est interprété comme un choix pédagogique délibéré visant à ne pas surcharger de théorie les jeunes élèves.

6e année : Ce niveau ne comprend que 4 œuvres, mais toutes sont intégralement notées. On observe un net déplacement vers la sensibilisation rythmique avec l'introduction de mesures aksak (irrégulières) comme le 5/8 et le 10/8. Les indications de makam restent rares : seul le « Nikriz » est explicitement mentionné pour une œuvre. Des adaptations pédagogiques sont relevées, comme la suppression des sections instrumentales afin de simplifier les œuvres pour les élèves.

7e année : Ce niveau propose le répertoire le plus complet, avec 17 œuvres. Il marque le passage d'un apprentissage implicite à une prise de conscience conceptuelle, les informations sur le makam (Hüzzam et Segâh) étant explicitement fournies pour plusieurs œuvres. La répartition régionale est très diversifiée, allant de la Roumélie à Chypre et de Kars à Istanbul. La variété rythmique atteint également son maximum, avec des mesures à 2/4, 4/4, 6/8, 7/8 et 9/8.

8e année : Avec 7 œuvres, l'accent se déplace vers la spécialisation rythmique et les compétences d'interprétation. Les mesures irrégulières, telles que le 9/8 et le 10/8, dominent le répertoire. L'emploi des makams s'articule autour de la famille du Kürdi (Kürdi, Acemkürdi, Muhayyerkürdi).

Conclusion et discussion

La recherche conclut que l'enseignement de la TFM dans les manuels du MoNE suit un modèle « du simple au complexe » et « en spirale ». La progression commence par des rythmes et des chansons élémentaires en 5e année, introduit les rythmes irréguliers en 6e, élargit la variété mélodique et modale en 7e, et met l'accent sur la maîtrise rythmique en 8e. Le recours à des notes de bas de page pédagogiques relatives aux transpositions et aux simplifications renforce la fiabilité scientifique des supports.

L'étude relève toutefois des lacunes persistantes quant à la cohérence des métadonnées. Dans tous les niveaux, de nombreuses œuvres ne mentionnent pas leur makam, leur origine régionale ou leur source ou collecteur d'origine. À titre d'exemple, dans le manuel de 6e année, la source n'est indiquée pour aucune des œuvres. De telles omissions limitent la capacité de l'élève à appréhender la TFM dans son contexte musicologique et culturel complet. Afin d'améliorer la qualité des futurs manuels, il est recommandé de fournir de manière systématique des données bibliographiques, telles que les numéros de répertoire de la TRT, les structures modales précises et les précisions régionales. Cela permettrait de mieux soutenir les enseignants et d'aider les élèves à développer une compréhension plus globale du patrimoine musical turc.

Mots-clés : éducation musicale, musique populaire turque, manuels du MoNE, analyse de contenu, collègue.

Resumen Estructurado:**Introducción y antecedentes**

La música se define como una forma de expresión artística que surge de la organización estética del sonido mediante componentes como el ritmo, la melodía, la armonía y el timbre. Más allá de su estructura técnica, la música funciona como un sistema multicapa de comunicación, de construcción de la identidad y de transmisión de la memoria cultural. La música folclórica turca (Turkish Folk Music, TFM) representa el patrimonio musical colectivo de Anatolia y se caracteriza por su anonimato, su transmisión oral y su diversidad regional. Actúa como un portador primordial de la memoria social y del carácter nacional, pues codifica experiencias vitales como el matrimonio, el duelo, el amor y el heroísmo mediante estructuras modales (makam) y patrones rítmicos específicos.

La educación es el proceso intencional de generar cambios deseados en la conducta de un individuo a través de sus propias experiencias. En el ámbito de la educación musical, no se trata únicamente de enseñar notas o de cantar canciones, sino que constituye una herramienta fundamental para la transmisión cultural. Históricamente, la música tradicional fue excluida en ocasiones de los programas de educación general en Turquía y sobrevivió en cursos privados y asociaciones antes de integrarse en los planes de estudio oficiales. En la actualidad, la inclusión de la TFM en los libros de texto del Ministerio de Educación Nacional (MoNE) resulta crucial para que el alumnado conozca los tipos musicales regionales, los procesos históricos y conceptos teóricos como el ritmo y el makam.

Objetivo del estudio

El objetivo principal de esta investigación es analizar el contenido de TFM en los libros de texto de música del MoNE para la educación secundaria básica (ortaokul), en los cursos 5.º, 6.º, 7.º y 8.º. El estudio pretende determinar y evaluar las estructuras melódicas, el uso de makams y escalas, los patrones rítmicos y la distribución regional de las obras incluidas en estos materiales. Al abordar el planteamiento del problema sobre la naturaleza del contenido de TFM en estos libros, la investigación busca ofrecer un recurso orientativo para la musicología y la educación musical.

Metodología

Este estudio es de carácter descriptivo y se llevó a cabo mediante métodos de investigación cualitativa. El conjunto de datos está constituido por los libros de texto de música de 5.º, 6.º, 7.º y 8.º curso aprobados por la Junta de Educación y Disciplina (Talim ve Terbiye Kurulu) del Ministerio de Educación Nacional entre 2023 y 2025.

Se empleó el análisis documental como método de recolección de datos y se examinaron sistemáticamente las obras de música folclórica turca (THM) incluidas en los libros. Los datos obtenidos se analizaron mediante análisis descriptivo y se clasificaron en las siguientes categorías: título de la obra, disponibilidad de notación musical, región, compás, persona fuente o recopilador y makam. En consecuencia, mediante el análisis documental y el análisis descriptivo, el estudio se propuso ofrecer una descripción exhaustiva y sistemática del estado actual de las obras de THM incluidas en los libros de texto según los criterios especificados.

Resultados

El análisis reveló que el repertorio de TFM está estructurado según una progresión pedagógica a lo largo de los cursos:

5.º curso: El libro contiene 8 obras de TFM. Cinco de ellas incluyen notación, mientras que tres se apoyan en fuentes auditivas, como grabaciones de la TRT. Las estructuras rítmicas son predominantemente simples, y el compás de 4/4 aparece en 3 obras. Cabe destacar que no se proporciona información sobre el makam en ninguna obra de este nivel, lo cual se interpreta como una decisión pedagógica consciente para no abrumar con teoría al alumnado más joven.

6.º curso: Este nivel presenta solo 4 obras, pero todas incluyen notación completa. Se observa un cambio notable hacia la conciencia rítmica mediante la introducción de compases aksak (irregulares) como el 5/8 y el 10/8. La información sobre el makam sigue siendo escasa: solo se menciona explícitamente el «Nikriz»

en una obra. Se advierten adaptaciones pedagógicas, como la supresión de las secciones instrumentales para simplificar las obras para el alumnado.

7.º curso: Este curso ofrece el repertorio más completo, con 17 obras. Marca la transición del aprendizaje implícito a la conciencia conceptual, ya que se proporciona de forma explícita información sobre el makam (Hüzzam y Segâh) en varias obras. La distribución regional es muy diversa y abarca desde Rumelia hasta Chipre y desde Kars hasta Estambul. La variedad rítmica alcanza asimismo su punto máximo, con compases de 2/4, 4/4, 6/8, 7/8 y 9/8.

8.º curso: Con 7 obras, el énfasis se desplaza hacia la especialización rítmica y las habilidades de interpretación. Los compases irregulares, como el 9/8 y el 10/8, predominan en el repertorio. El uso de los makams se centra en la familia Kürdi (Kürdi, Acemkürdi y Muhayyerkürdi).

Conclusiones y discusión

La investigación concluye que la enseñanza de la TFM en los libros de texto del MoNE sigue un modelo «de lo simple a lo complejo» y «en espiral». La progresión comienza con ritmos y canciones básicos en 5.º, introduce los ritmos irregulares en 6.º, amplía la variedad melódica y modal en 7.º y se centra en el dominio rítmico en 8.º. El uso de notas pedagógicas a pie de página sobre transposiciones y simplificaciones refuerza la fiabilidad científica de los materiales.

No obstante, el estudio identifica deficiencias persistentes en la coherencia de los metadatos. En todos los cursos, muchas obras carecen de información específica sobre su makam, su origen regional o su fuente o recopilador original. Por ejemplo, en el libro de 6.º curso falta la información de la fuente en todas las obras. Tales omisiones limitan la capacidad del alumnado para comprender la TFM en su pleno contexto musicológico y cultural. Con el fin de mejorar la calidad de los futuros libros de texto, se recomienda que los datos bibliográficos, como los números de repertorio de la TRT, las estructuras modales específicas y los detalles regionales, se proporcionen de manera sistemática. Ello respaldaría mejor la labor docente y ayudaría al alumnado a desarrollar una comprensión más global del patrimonio musical turco.

Palabras clave: educación musical, música folclórica turca, libros de texto del MoNE, análisis de contenido, educación secundaria básica.

结构式摘要:

引言与背景

音乐是一种艺术表达形式,通过节奏、旋律、和声与音色等要素对声音进行审美组织而形成。除其技术结构之外,音乐还是一个多层次的体系,承担着交流、身份建构和文化记忆传承的功能。土耳其民间音乐(Turkish Folk Music,以下简称TFM)代表了安纳托利亚的集体音乐遗产,具有作者佚名、口头传承和地域多样性等特征。它是社会记忆与民族性格的主要载体,借助特定的马卡姆(makam)调式结构和节奏型,对婚嫁、哀悼、爱情和英雄主义等生活经验进行编码。

教育是通过个体自身的经验,有意识地促使其行为发生预期变化的过程。就音乐教育而言,其意义不仅在于教授音符或歌曲演唱,更是文化传承的重要工具。从历史上看,传统音乐在土耳其一度被排除在普通教育课程之外,依靠私人课程和社团得以延续,之后才被纳入官方课程体系。如今,将TFM纳入土耳其国家教育部(MoNE)教科书,对于让学生了解各地区的音乐类型、历史进程以及节奏和马卡姆等理论概念至关重要。

研究目的

本研究的主要目标是分析土耳其国家教育部初中五、六、七、八年级音乐教科书中的TFM内容。研究旨在确定并评估这些教材所收录作品的旋律结构、马卡姆/音阶的使用、节奏型及地域分布。针对这些教科书中TFM内容性质这一研究问题,本研究力求为音乐学和音乐教育提供参考性资源。

研究方法

本研究属于描述性研究,采用质性研究方法。研究的数据集由国家教育部教育与纪律委员会(Talim ve Terbiye Kurulu)在2023年至2025年间审定通过的五、六、七、八年级音乐教科书构成。

研究以文献分析作为资料收集方法,对教科书中收录的土耳其民间音乐(THM)作品进行了系统考察。所得数据采用描述性分析,并按以下类别归类:作品名称、是否附有乐谱、地区、拍号、提供者/采集者以及马卡姆。据此,本研究通过文献分析和描述性分析,依据上述指标,对教科书所收THM作品的现状作出全面、系统的呈现。

研究结果

分析表明,TFM曲目依各年级呈递进式的教学安排:

****五年级:****教科书收录8首TFM作品,其中5首附有乐谱,3首依靠土耳其广播电视台(TRT)录音等听觉资源。节奏结构以简单型为主,4/4拍出现在3首作品中。值得注意的是,该年级所有作品均未提供马卡姆信息,这被解释为一种有意的教学选择,旨在避免以理论知识加重低龄学生的负担。

****六年级:****该年级仅有4首作品,但均附有完整乐谱。通过引入5/8和10/8等阿克萨克(aksak,不规则)拍子,教学重心明显转向节奏意识的培养。马卡姆信息依然很少,仅有一首作品明确标注了“尼克里兹”(Nikriz)。教材中还可可见教学性调整,例如删去器乐段落,以便学生更易掌握作品。

****七年级:****该年级曲目最为丰富,共17首。它标志着由内隐学习向概念性认知的过渡,多首作品明确给出了马卡姆信息(胡扎姆(Hüzzam)与赛伽赫(Segâh))。地域分布高度多样,涵盖从鲁梅利亚到塞浦路斯、从卡尔斯到伊斯坦布尔的广大区域。节奏的多样性也达到峰值,使用了2/4、4/4、6/8、7/8和9/8等拍号。

****八年级:****该年级收录7首作品,重点转向节奏专门化和表演技能。9/8、10/8等不规则拍子在曲目中占主导。马卡姆的使用集中于库尔德(Kürdi)系列(Kürdi、Acemkürdi、Muhayyerkürdî)。

结论与讨论

研究得出结论:MoNE教科书中的TFM教学遵循“由简到繁”的“螺旋式”模式。该进程自五年级的基础节奏与歌曲起步,六年级引入不规则节奏,七年级拓展旋律与马卡姆的多样性,八年级则聚焦于节奏的熟练掌握。教材中关于移调和简化处理的教学性脚注,增强了材料的科学可靠性。

然而,研究也发现元数据的一致性方面仍存在不足。在所有年级中,许多作品缺少关于其马卡姆、地域来源或原始出处/采集者的具体信息。例如,六年级教科书中所有作品均缺失出处信息。此类遗漏限制了学生在完整的音乐学与文化语境中理解TFM的能力。为提高今后教科书的质量,建议系统地提供文献信息,如TRT曲库编号、具体的马卡姆结构以及地域细节。这将更好地支持教师的教学,并帮助学生土耳其音乐遗产形成更为整体的理解。

关键词: 音乐教育;土耳其民间音乐;MoNE教科书;内容分析;初中

Структурированная Аннотация:

Введение и исходные положения

Музыка определяется как форма художественного выражения, возникающая в результате эстетической организации звука посредством таких компонентов, как ритм, мелодия, гармония и тембр. Помимо технической структуры, музыка представляет собой многоуровневую систему коммуникации, конструирования идентичности и передачи культурной памяти. Турецкая народная музыка (Turkish Folk Music, TFM) воплощает коллективное музыкальное наследие Анатолии и отличается анонимностью авторства, устной передачей и региональным разнообразием. Она служит главным носителем социальной памяти и национального характера, кодируя жизненный опыт, такой

как брак, траур, любовь и героизм, посредством определённых ладовых структур (макам) и ритмических формул.

Образование есть целенаправленный процесс достижения желаемых изменений в поведении индивида через его собственный опыт. В контексте музыкального образования речь идёт не только об обучении нотам или исполнению песен: оно служит важнейшим инструментом культурной трансмиссии. Исторически традиционная музыка в Турции порой исключалась из программ общего образования и сохранялась благодаря частным курсам и объединениям, прежде чем была включена в официальные учебные планы. Сегодня включение TFM в учебники Министерства национального образования (MoNE) имеет решающее значение для ознакомления учащихся с региональными музыкальными типами, историческими процессами и теоретическими понятиями, такими как ритм и макам.

Цель исследования

Основная цель данного исследования — проанализировать содержание TFM в учебниках музыки MoNE для основной школы (5–8 классы). Исследование направлено на выявление и оценку мелодических структур, использования макамов и звукорядов, ритмических формул и регионального распределения произведений, включённых в эти материалы. Обращаясь к проблеме характера содержания TFM в данных учебниках, работа стремится предложить ориентирующий ресурс для музыковедения и музыкального образования.

Методология

Исследование носит описательный характер и выполнено с использованием качественных методов. Эмпирическую базу составляют учебники музыки для 5, 6, 7 и 8 классов, одобренные Советом по образованию и воспитанию (Talim ve Terbiye Kurulu) Министерства национального образования в 2023–2025 годах.

В качестве метода сбора данных применялся анализ документов; произведения турецкой народной музыки (ТНМ), включённые в учебники, были подвергнуты систематическому изучению. Полученные данные обработаны методом описательного анализа и классифицированы по следующим категориям: название произведения, наличие нотной записи, регион, размер, информант/собиратель и макам. Таким образом, посредством анализа документов и описательного анализа исследование было нацелено на всестороннее и систематическое описание современного состояния произведений ТНМ в учебниках по заданным критериям.

Результаты

Анализ показал, что репертуар TFM выстроен в соответствии с педагогической прогрессией по классам:

5 класс: Учебник содержит 8 произведений TFM. Пять из них снабжены нотной записью, три опираются на слуховые источники, например записи TRT. Ритмические структуры преимущественно простые, размер 4/4 встречается в трёх произведениях. Примечательно, что ни для одного произведения на этом уровне не приводятся сведения о макаме; это интерпретируется как осознанный педагогический выбор, позволяющий не перегружать младших школьников теорией.

6 класс: На этом уровне представлено лишь 4 произведения, но все они даны с полной нотной записью. Отмечается значительный сдвиг к развитию ритмического сознания за счёт введения аксаков-размеров (нерегулярных), таких как 5/8 и 10/8. Сведения о макаме остаются скудными: лишь для одного произведения прямо указан «Никриз». Отмечены педагогические адаптации, например исключение инструментальных фрагментов для упрощения произведений для учащихся.

7 класс: Этот класс предлагает наиболее полный репертуар — 17 произведений. Он знаменует переход от имплицитного обучения к концептуальному осознанию: сведения о макаме (Хюззам и Сегях) прямо приводятся для ряда произведений. Региональное распределение крайне разнообразно: от Румелии до Кипра и от Карса до Стамбула. Ритмическое разнообразие также достигает пика: используются размеры 2/4, 4/4, 6/8, 7/8 и 9/8.

8 класс: При 7 произведениях акцент смещается на ритмическую специализацию и исполнительские навыки. В репертуаре преобладают нерегулярные размеры, такие как 9/8 и 10/8. Использование макамов сосредоточено вокруг семейства Кюрди (Кюрди, Аджемкюрди, Муххайркюрди).

Закключение и обсуждение

Исследование приходит к выводу, что обучение TFM в учебниках MoNE строится по модели «от простого к сложному» и по «спиральному» принципу. Прогрессия начинается с базовых ритмов и песен в 5 классе, вводит нерегулярные ритмы в 6 классе, расширяет мелодическое и ладовое разнообразие в 7 классе и сосредотачивается на ритмическом мастерстве в 8 классе. Использование педагогических сносков о транспозиции и упрощениях повышает научную достоверность материалов.

Вместе с тем выявлены устойчивые недостатки в согласованности метаданных. Во всех классах у многих произведений отсутствует конкретная информация о маке, региональном происхождении или первоисточнике/собирателе. Например, в учебнике для 6 класса сведения об источнике отсутствуют для всех произведений. Подобные пропуски ограничивают способность учащихся воспринимать TFM в полном музыковедческом и культурном контексте. Для повышения качества будущих учебников рекомендуется систематически приводить библиографические данные — такие как номера репертуара TRT, конкретные ладовые структуры и региональные сведения. Это лучше поддержало бы учителей и помогло бы учащимся сформировать более целостное представление о турецком музыкальном наследии.

Ключевые слова: музыкальное образование, турецкая народная музыка, учебники MoNE, контент-анализ, основная школа.

संरचित सार

परिचय एवं पृष्ठभूमि

संगीत को ध्वनि के सौंदर्यपरक संगठन से उत्पन्न होने वाली कलात्मक अभिव्यक्ति के रूप में परिभाषित किया जाता है, जो लय, राग-रचना (मेलोडी), स्वर-संगति (हार्मनी) और स्वर-गुण (टिम्बर) जैसे घटकों के माध्यम से आकार लेती है। अपनी तकनीकी संरचना से परे, संगीत संप्रेषण, पहचान-निर्माण और सांस्कृतिक स्मृति के संचरण की एक बहुस्तरीय प्रणाली के रूप में कार्य करता है। तुर्की लोक संगीत (Turkish Folk Music, TFM) अनातोलिया की सामूहिक संगीत विरासत का प्रतिनिधित्व करता है और इसकी विशेषताएँ हैं रचनाकार की अनाम स्थिति, मौखिक परंपरा द्वारा संचरण तथा क्षेत्रीय विविधता। यह सामाजिक स्मृति और राष्ट्रीय चरित्र का प्रमुख वाहक है, जो विवाह, शोक, प्रेम और वीरता जैसे जीवनानुभवों को विशिष्ट मक़ाम (makam) संरचनाओं और लयबद्ध प्रतिरूपों के माध्यम से संकेतबद्ध करता है।

शिक्षा किसी व्यक्ति के अपने अनुभवों के माध्यम से उसके व्यवहार में वांछित परिवर्तन लाने की सोद्देश्य प्रक्रिया है। संगीत शिक्षा के संदर्भ में यह केवल स्वरलिपि सिखाने या गीत गाने तक सीमित नहीं है, बल्कि सांस्कृतिक संचरण का एक महत्वपूर्ण साधन है। ऐतिहासिक रूप से, तुर्की में पारंपरिक संगीत को कभी-कभी सामान्य शिक्षा कार्यक्रमों से बाहर रखा गया; वह निजी पाठ्यक्रमों और संघों के माध्यम से जीवित रहा और बाद में आधिकारिक पाठ्यक्रमों में समाहित किया गया। आज राष्ट्रीय शिक्षा मंत्रालय (MoNE) की पाठ्यपुस्तकों में TFM का समावेश छात्रों को क्षेत्रीय संगीत प्रकारों, ऐतिहासिक प्रक्रियाओं तथा लय और मक़ाम जैसी सैद्धांतिक अवधारणाओं से परिचित कराने के लिए अत्यंत महत्वपूर्ण है।

अध्ययन का उद्देश्य

इस शोध का प्राथमिक उद्देश्य कक्षा 5, 6, 7 और 8 के लिए MoNE की माध्यमिक विद्यालय संगीत पाठ्यपुस्तकों में TFM सामग्री का विश्लेषण करना है। अध्ययन इन सामग्रियों में शामिल कृतियों की स्वर-रचनाओं, मक़ाम/स्वर-सप्तक के प्रयोग, लयबद्ध प्रतिरूपों और क्षेत्रीय वितरण को निर्धारित एवं मूल्यांकित करने का प्रयास करता है। इन पाठ्यपुस्तकों में TFM सामग्री की प्रकृति से संबंधित समस्या-कथन को संबोधित करते हुए, यह शोध संगीतशास्त्र और संगीत शिक्षा के लिए एक मार्गदर्शक संसाधन प्रस्तुत करना चाहता है।

कार्यप्रणाली

यह अध्ययन वर्णनात्मक प्रकृति का है और गुणात्मक शोध पद्धतियों से संचालित किया गया है। अध्ययन का डेटा-समूह राष्ट्रीय शिक्षा मंत्रालय के शिक्षा एवं अनुशासन बोर्ड (Talim ve Terbiye Kurulu) द्वारा 2023 से 2025 के बीच स्वीकृत कक्षा 5, 6, 7 और 8 की संगीत पाठ्यपुस्तकों से बना है।

डेटा संग्रह की विधि के रूप में दस्तावेज़ विश्लेषण अपनाया गया और पाठ्यपुस्तकों में शामिल तुर्की लोक संगीत (THM) की कृतियों की व्यवस्थित जाँच की गई। प्राप्त आँकड़ों का विश्लेषण वर्णनात्मक विश्लेषण द्वारा किया गया और उन्हें निम्नलिखित श्रेणियों में वर्गीकृत किया गया: कृति का शीर्षक, स्वरलिपि की उपलब्धता, क्षेत्र, ताल/मीटर, स्रोत-व्यक्ति/संकलनकर्ता और मक़ाम। तदनुसार, दस्तावेज़ विश्लेषण और वर्णनात्मक विश्लेषण के माध्यम से अध्ययन ने निर्दिष्ट मानदंडों के आधार पर पाठ्यपुस्तकों में शामिल THM कृतियों की वर्तमान स्थिति का व्यापक और व्यवस्थित विवरण प्रस्तुत करने का लक्ष्य रखा।

निष्कर्ष (परिणाम)

विश्लेषण से पता चला कि TFM का संग्रह कक्षा-स्तरों में एक शैक्षिक क्रमिक प्रगति के अनुसार संरचित है:

कक्षा 5: पाठ्यपुस्तक में TFM की 8 कृतियाँ हैं। इनमें से पाँच में स्वरलिपि दी गई है, जबकि तीन श्रव्य स्रोतों, जैसे TRT की रिकॉर्डिंग, पर निर्भर हैं। लयबद्ध संरचनाएँ मुख्यतः सरल हैं, और 4/4 मीटर 3 कृतियों में आता है। उल्लेखनीय है कि इस स्तर पर किसी भी कृति के लिए मक़ाम की जानकारी नहीं दी गई है, जिसे छोटे विद्यार्थियों पर सिद्धांत का बोझ न डालने के सचेत शैक्षिक निर्णय के रूप में व्याख्यायित किया गया है।

कक्षा 6: इस स्तर पर केवल 4 कृतियाँ हैं, किंतु सभी में पूर्ण स्वरलिपि दी गई है। 5/8 और 10/8 जैसे अक्सक (aksak, अनियमित) मीटरों के समावेश से लयबद्ध बोध की ओर उल्लेखनीय झुकाव दिखाई देता है। मक़ाम की जानकारी अब भी अल्प है; केवल एक कृति के लिए "निक्रिज़" (Nikriz) का स्पष्ट उल्लेख है। शैक्षिक अनुकूलन भी देखे गए हैं, जैसे कृतियों को विद्यार्थियों के लिए सरल बनाने हेतु वाद्य-खंडों को हटाना।

कक्षा 7: यह कक्षा 17 कृतियों के साथ सबसे व्यापक संग्रह प्रस्तुत करती है। यह अंतर्निहित अधिगम से अवधारणात्मक बोध की ओर संक्रमण को चिह्नित करती है, क्योंकि कई कृतियों के लिए मक़ाम की जानकारी (हुज़्ज़ाम और सेगाह) स्पष्ट रूप से दी गई है। क्षेत्रीय वितरण अत्यंत विविध है, जो रुमेलिया से साइप्रस तथा कार्स से इस्तांबुल तक फैला है। लयबद्ध विविधता भी अपने चरम पर है, जिसमें 2/4, 4/4, 6/8, 7/8 और 9/8 मीटर प्रयुक्त हैं।

कक्षा 8: 7 कृतियों वाली इस कक्षा में ध्यान लयबद्ध विशेषज्ञता और प्रदर्शन-कौशल की ओर स्थानांतरित होता है। 9/8 और 10/8 जैसे अनियमित मीटर संग्रह पर हावी हैं। मक़ाम का प्रयोग कुर्दी परिवार (कुर्दी, अजमकुर्दी, मुहय्यरकुर्दी) के इर्द-गिर्द केंद्रित है।

निष्कर्ष एवं चर्चा

शोध इस निष्कर्ष पर पहुँचता है कि MoNE की पाठ्यपुस्तकों में TFM शिक्षण "सरल से जटिल" और "सर्पिल" (स्पाइरल) मॉडल का अनुसरण करता है। यह प्रगति कक्षा 5 में बुनियादी लय और गीतों से आरंभ होती है, कक्षा 6 में अनियमित लयों का परिचय कराती है, कक्षा 7 में स्वर-रचना और मक़ाम संबंधी विविधता का विस्तार करती है, और कक्षा 8 में लयबद्ध दक्षता पर केंद्रित होती है। स्वर-परिवर्तन (ट्रांसपोज़िशन) और सरलीकरण से संबंधित शैक्षिक पाद-टिप्पणियों का प्रयोग सामग्रियों की वैज्ञानिक विश्वसनीयता को बढ़ाता है।

फिर भी, अध्ययन मेटाडेटा की संगति में स्थायी कमियों की पहचान करता है। सभी कक्षाओं में अनेक कृतियों के मक़ाम, क्षेत्रीय उद्गम या मूल स्रोत/संकलनकर्ता के बारे में विशिष्ट जानकारी का अभाव है। उदाहरणार्थ, कक्षा 6 की पुस्तक में सभी कृतियों के लिए स्रोत-जानकारी अनुपस्थित है। ऐसी चूकें विद्यार्थी की TFM को उसके संपूर्ण संगीतशास्त्रीय और सांस्कृतिक संदर्भ में समझने की क्षमता को सीमित करती हैं। भावी पाठ्यपुस्तकों की गुणवत्ता सुधारने हेतु अनुशंसा की जाती है कि ग्रंथसूचीगत आँकड़े, जैसे TRT संग्रह क्रमांक, विशिष्ट मक़ाम संरचनाएँ और क्षेत्रीय विवरण, व्यवस्थित रूप से उपलब्ध कराए जाएँ। इससे शिक्षकों को बेहतर सहयोग मिलेगा और विद्यार्थियों को तुर्की संगीत विरासत की अधिक समग्र समझ विकसित करने में सहायता मिलेगी।

मुख्य शब्द: संगीत शिक्षा, तुर्की लोक संगीत, MoNE पाठ्यपुस्तकें, अंतर्वस्तु विश्लेषण, माध्यमिक विद्यालय।

Yapılandırılmış Özet:

Giriş ve Araştırmanın Amacı

Müzik, sesin estetik bir düzen içinde örgütlenmesiyle oluşan sanatsal bir ifade biçimi olmanın ötesinde, toplumun tarihsel, sosyolojik ve estetik değerlerini yansıtan çok katmanlı bir kültürel bellek aktarımı aracıdır. Türk halk müziği (THM), Anadolu'nun sözlü geleneği yoluyla kuşaktan kuşağa aktarılan, kolektif üretimin ürünü olan ve bölgesel ağız farklılıklarıyla zenginleşen bir mirastır. Mahmut Ragıp Gazimihal'in ifadesiyle, milletin iç hayatını ve karakterini yansıtan en saf müzik türü olan bu gelenek, toplumsal hafızanın ve kültürel kimliğin en önemli taşıyıcılarından biridir. Eğitim ise bireyin davranışlarında kasıtlı ve istendik değişiklikler meydana getirme süreci olarak, bu kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılmasında kritik bir rol üstlenir. Türkiye'de genel müzik eğitimi kapsamında geleneksel müziklerin öğretimi, tarihsel süreçte çeşitli aşamalardan geçmiş; günümüzde ise Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) müfredatının ve ders kitaplarının temel bileşenlerinden biri haline gelmiştir.

Özellikle ortaokul düzeyindeki müzik ders kitaplarında yer alan Türk halk müziği eserleri, öğrencilere sadece teorik müzik kavramlarını (ölçü birimi, makam, melodik yapı vb.) kazandırmakla kalmayıp, aynı zamanda kültürel bir farkındalık oluşturma işlevi görmektedir. Bu araştırmanın temel amacı, MEB ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitaplarında yer alan THM içeriklerini; eser adı, nota varlığı, yöre, ölçü birimi, kaynak kişi/derleyici, makam bilgileri açısından bütüncül bir şekilde incelemektir. Araştırma, ders kitaplarındaki bu içeriklerin pedagojik ve müzikolojik yeterliliğini sorgulayarak mevcut durumu ortaya koymayı hedeflemektedir.

Yöntem

Bu araştırmada betimsel türdedir, nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Araştırmanın veri setini, Talim Terbiye Kurulu tarafından kabul edilen (2023-2025 yılları arası onaylı) MEB ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitapları oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında doküman incelemesi yöntemi kullanılmış; kitaplarda yer alan THM eserleri sistematik bir şekilde analiz edilmiştir. Analiz sürecinde betimsel analiz tekniği kullanılarak veriler; eser adı, nota varlığı, yöre, ölçü birimi, kaynak kişi/derleyici, makam kategorileri altında sınıflandırılmıştır. Bu yöntem, belgelerin sistematik olarak incelenmesi yoluyla anlamlı çıkarımlar yapılmasını ve araştırma konusunun bütüncül bir çerçevede değerlendirilmesini sağlamıştır.

Bulgular

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, sınıf düzeylerine göre belirgin farklılıklar ve pedagojik bir gelişim çizgisi sergilemektedir:

5. Sınıf: Kitapta toplam 8 THM eseri yer almaktadır. Bu düzeyde eserlerin %62,5'inde nota bulunurken, geri kalanında işitsel kaynaklara yönlendirme yapılmıştır. Ritmik yapı bakımından 4/4 ölçü biriminin hakim olduğu (3 eser), 2/4 ve 6/8'lik ölçü birimlerinin sınırlı kullanıldığı görülmektedir. En dikkat çekici bulgu, bu sınıf düzeyinde hiçbir eserde makam bilgisine yer verilmemesidir; bu durum teorik yoğunluğu azaltmaya yönelik bilinçli bir pedagojik tercih olarak değerlendirilmiştir.

6. Sınıf: Repertuar 4 eserle sınırlı kalsa da, öğrencilerin 5/8 ve 10/8 gibi aksak ölçü birimleri ile ilk kez tanıştığı seviyedir. Tüm eserlerin notası kitapta yer almaktadır. Makam bilgisi sadece "Nikriz" makamı için belirtilmiş, diğer eserlerde eksik bırakılmıştır. Ayrıca, eserlerin öğrenci seviyesine uygun olarak sadeleştirildiği ve transpoze edildiği dipnotlarla belgelenmiştir.

7. Sınıf: 17 eserle repertuarın en zengin ve çeşitli olduğu sınıf düzeyidir. Kars'tan Kıbrıs'a, Rumeli'den Trabzon'a kadar çok geniş bir coğrafi dağılım söz konusudur. Ritmik açıdan 2/4, 4/4, 6/8, 7/8 ve 9/8 gibi çok çeşitli ölçü birimleri bir arada kullanılmıştır. Bu düzeyde ilk kez Hüzzam ve Segâh gibi makam bilgilerine açıkça yer verilmiştir.

8. Sınıf: 7 eserin yer aldığı bu kitapta odak noktası ritmik uzmanlaşmadır; 9/8 ve 10/8 gibi karmaşık ölçü birimleri repertuarın %71,4'ünü oluşturmaktadır. Makamsal olarak özellikle Kürdi makam ailesi (Kürdi, Acemkürdi, Muhayyerkürdi) ön plana çıkmaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Araştırma bulguları, MEB müzik ders kitaplarındaki THM öğretiminin "basitten karmaşığa" ve "sarmal" bir yapı üzerine inşa edildiğini kanıtlamaktadır. 5. sınıfta temel ritim ve ezgi becerileri ön plandayken,

sınıf düzeyi arttıkça ölçü birimi karmaşıklığı ve makamsal farkındalık kademeli olarak artırılmıştır. Öğrencilerin müzik okuma becerilerini geliştirmek amacıyla üst sınıflarda tüm eserlerin notalı olarak sunulması ve pedagojik sadeleştirmelerin dipnotlarla açıklanması, materyallerin bilimsel güvenilirliğini artırmaktadır.

Buna karşın, araştırma her dört sınıf düzeyinde de devam eden sistematik eksiklikleri açığa çıkarmıştır. Özellikle 6. sınıf düzeyinde kaynak bilgilerinin büyük oranda eksik olması ve genel olarak makam, yöre ve derleyici bilgilerinin birçok eserde belirtilmemesi, repertuvarın müzikolojik bağlamını zayıflatmaktadır. THM'nin sadece bir "şarkı söyleme" etkinliği değil, kültürel bir fenomen olarak algılanabilmesi için bu "metadata" bilgilerinin eksiksiz sunulması gerekmektedir. Gelecekte hazırlanacak ders kitaplarında, eserlerin makam, yöre ve TRT repertuvar numarası gibi bibliyografik bilgilerine daha sistematik yer verilmesi, hem öğretmenlerin rehberliğini güçlendirecek hem de öğrencilerin Türk müziği kültürünü bütüncül bir şekilde kavramasını sağlayacaktır. Sonuç olarak, mevcut kitapların genel eğitim hedefleriyle uyumlu olduğu ancak akademik/müzikolojik derinlik açısından geliştirilmeye muhtaç olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik Eğitimi, Türk Halk Müziği, MEB Ders Kitapları, İçerik Analizi, Ortaokul Müzik Müfredatı.

www.turkishstudies.net/education**Turkish Studies - Educational Sciences**

eISSN: 2667-5609

An Analysis of the Musical Structure of Turkish Folk Music Works Included in the Ministry of National Education Music Textbooks

Introduction

Music, in its most general definition, is an artistic form of expression that emerges through the organization of sound within an aesthetic order. This organization is formed by bringing together fundamental components such as rhythm, melody, harmony, and timbre within the framework of certain rules and cultural codes. Ahmet Say defines music as “the expression of emotions, thoughts, and impressions through sound” and emphasizes that this expression is not only technical but also a cultural production (Say, 2005a, p. 17). In this context, music has a multilayered structure that reflects not only individual creativity but also the historical, sociological, and aesthetic values of the society in which it exists.

Music is not only a branch of art; it is also a system that functions as a means of communication, identity construction, and the transmission of cultural memory. İlhan Mimaroglu states that music is an abstract bridge established between the inner world of the human being and external reality, and describes it as “an art that exists in time but is not physical” (Mimaroglu, 1995, p. 9). In this respect, music can be regarded as a process of meaning production based on both individual perception and social consensus. Therefore, music is not merely an auditory phenomenon; it is also an interdisciplinary phenomenon with cultural, cognitive, and aesthetic dimensions.

Turkish folk music refers to the totality of melodies produced throughout the historical process by the people living in Anatolia and its surroundings and transmitted from generation to generation through oral tradition. This musical genre is defined by fundamental characteristics such as anonymity, oral transmission, and regionality. The compilation tradition shaped along the line of Muzafer Sarisözen reveals that folk music is “a body of melodies that expresses the emotions, thoughts, and way of life of the people in a simple manner” (Gazimihal, 1961). In this context, Turkish folk music is regarded as the product of collective production rather than belonging to a particular composer, and is enriched by differences in regional dialect, manner, and style.

Turkish folk music is not only a musical structure; it is also a carrier of social memory and cultural identity. Mahmut Ragıp Gazimihal draws attention to its sociocultural function by defining folk music as “the purest type of music reflecting the inner life and character of the nation” (Gazimihal, 1961). The makam scales, meters, and poetic structure (syllabic meter, rhyme scheme, etc.) used in the melodies are directly related to the life practices of the people. In this respect, Turkish folk music is considered a dynamic musical tradition that encodes social experience through themes such as weddings, mourning, migration, love, and heroism, while also ensuring cultural continuity.

Education is defined as the process of bringing about deliberate and desired changes in an individual’s behavior through their own experiences. This approach was systematically put forward by Selahattin Ertürk, one of the fundamental references of educational sciences in Türkiye, and has

been widely accepted in the educational literature. According to Ertürk, education is not merely a process of transmitting knowledge; it is also a planned process of interaction aimed at the individual's development in cognitive, affective, and psychomotor domains (Ertürk, 1972, p. 12). Within this framework, education is regarded as a fundamental mechanism that facilitates the individual's adaptation to social life and enables the transmission of cultural values.

In the international literature, education is considered a learning process that the individual continuously reconstructs through experience. John Dewey defines education as "life itself," emphasizing that it is not a static but a dynamic and experience-based process (Dewey, 1938/1997, p. 25). According to Dewey, education is a process that enables the individual to produce meaning as a result of interaction with the environment and, in this respect, forms the foundation of democratic societies. Therefore, education should be considered a lifelong, multidimensional phenomenon that supports both individual development and social progress.

Music education is not only the process of teaching notation and singing, but also a means of cultural transmission. It is observed that for a long period in our country, our traditional music was not included within educational programs. Uçan described this issue as follows: "For approximately 50 years, our traditional music, including some of its subgenres, branches, and divisions, was deprived or attempted to be deprived of general music education; however, it continued its existence in amateur music education provided primarily by music associations, as well as in music courses and private lessons" (Uçan, 2005, p.32).

In Türkiye, folk music performs an important function beyond being merely a musical genre, as a carrier of cultural identity, regional memory, and narrative traditions. Folk melodies transmitted anonymously for centuries began to be systematically examined through scientific compilation, notation, and educational publications from the beginning of the 20th century onward. In this process, folk music became both a field of musicological research and content included in educational curricula. In the early years of the Republic, the importance of Muzaffer Sarısözen's systematic efforts in compilation, archiving, and dissemination in folk music compilation studies is emphasized (Yükselsin, 2015, pp. 81-82). In addition, it is frequently stated in the literature that ambiguities in folk music terminology complicate educational and analytical processes (Pelikoğlu, 2011, pp. 82-83).

In particular, Turkish folk music works included in the educational curriculum enable students to learn the types of folk music found in these lands and to understand their historical processes, while also serving to teach music theory concepts such as meter, makam-interval, melodic structures, rhythm, and form. In this context, the analysis of Turkish folk music works included in Ministry of National Education music textbooks may be considered important both as a guiding resource and in terms of revealing tendencies observed in practice.

The aim of this article is to examine the Turkish folk music works included in Ministry of National Education music books; to identify and evaluate their melodic structure, use of makam and meter, and regional characteristics. In line with this aim, the basic conceptual framework of Turkish folk music analysis in the literature will be presented, the works in the book will then be analyzed, and finally, recommendations focused on education and musicology will be developed based on the findings obtained.

The problem statement of this research was determined as: "What are the contents of the Turkish folk music works included in middle-school-level music textbooks?" The sub-problems are:

- What is the analysis of the Turkish folk music works included in the 5th grade music textbook?

- What is the analysis of the Turkish folk music works included in the 6th grade music textbook?
- What is the analysis of the Turkish folk music works included in the 7th grade music textbook?
- What is the analysis of the Turkish folk music works included in the 8th grade music textbook?

Aim

The aim of this research is to examine the Turkish folk music content included in Ministry of National Education middle school textbooks. Within the scope of the research, it is aimed to examine the Turkish folk music works included in the textbooks by analyzing the title of the work, presence of notation, region, meter, source person/compiler, and makam information.

Method

The research is descriptive in type, and qualitative research methods were utilized. Descriptive research is a non-interventional research design that aims to reveal the existing characteristics of a phenomenon, situation, or group as they are. The main purpose of this approach is to seek an answer to the question “what exists?” and to systematically describe the current conditions of the situation under examination. Niyazi Karasar defines descriptive research as a type of research that aims to describe a situation that existed in the past or still exists as it is (Karasar, 2012, p. 77). Accordingly, descriptive studies focus on observing and reporting the current situation in detail rather than revealing relationships among variables. This approach, widely used in educational and social sciences, plays an important role in clarifying the contextual framework of the research problem.

In descriptive research, the data collection process is often supported by the document review method. Ali Yıldırım and Hasan Şimşek define document review as the process of systematically analyzing written materials containing information about the phenomena targeted for investigation (Yıldırım & Şimşek, 2018, p. 189). Within this scope, books, academic articles, theses, and official documents are selected according to certain criteria and analyzed using content analysis or descriptive analysis techniques. Document review stands out as a method that strengthens the validity of the study by providing the researcher with a broad data set, particularly in historically and theoretically based descriptive research.

Descriptive research is defined as a research approach focusing on presenting the current situation systematically and objectively. Louis Cohen and his colleagues regard descriptive research as a type of research that aims to portray the characteristics of a situation accurately and in detail (Cohen et al., 2007, p. 205). In this context, document review is used as one of the data collection tools of descriptive research, enabling the systematic analysis of the existing body of knowledge. Therefore, when descriptive research is used together with document review, it provides a strong methodological framework that enables the research subject to be presented comprehensively and holistically.

Document review is accepted as an important data collection tool within qualitative research designs. Glenn A. Bowen defines document analysis as a process that enables meaningful data to be obtained through the systematic examination and interpretation of documents (Bowen, 2009, p. 27). This process includes the stages of selecting, categorizing, coding, and interpreting documents and provides the researcher with both historical and contextual depth. Therefore, when the literature review is conducted together with the document review method, it is regarded as a systematic

methodological approach that strengthens the theoretical foundations of the research and increases its scientific consistency.

In this research, Ministry of National Education middle school music textbooks approved by the Board of Education on 21.08.2025 for the 5th grade, 06.06.2023 for the 6th grade, 04.01.2023 for the 7th grade, and 17.08.2023 for the 8th grade were used as the data source. The Turkish Folk Music works included in these books were examined.

The descriptive analysis technique was used in the analysis of the data. Descriptive analysis is an analytical approach based on organizing, summarizing, and interpreting data obtained in qualitative research in accordance with predetermined themes or categories. In this approach, the data are described systematically and clearly, and then certain conclusions are reached by explaining and interpreting these descriptions (Yıldırım & Şimşek, 2018). In this research, descriptive analysis was used to classify the Turkish folk music works included in music textbooks according to the categories of title, presence of notation, region, meter, source person/compiler, and makam, and to systematically present the current situation.

In this research, document review, one of the qualitative research designs, was used as the data collection method. The materials of the study consist of Ministry of National Education middle school music textbooks approved by the Board of Education and publicly available as sources. Since no procedure was conducted on any living subject (human or animal) during the research process, no survey, interview, or experimental study was carried out, and only existing official documents were systematically analyzed, ethics committee approval was not deemed necessary.

Findings

Findings Regarding the First Sub-Problem

Within the scope of the analysis of Turkish folk music works included in the 5th grade music textbook, there are 8 Turkish Folk Music works in the 5th grade music textbook. Findings concerning these works are presented in Table 1.

Table 1. Turkish Folk Music Works in the 5th Grade Music Textbook

Title of Work	Notation	Region	Meter	Source	Makam
Nar Tanesi	Yes	Not specified (Lyrics-Music Neşet Ertaş)	4/4	TRT Music Department	Not specified
Horozumu Kaçkırdılar	Yes	Eskişehir	4/4	Aydoğan, S. (2023)	Not specified
Aman Avcı Vurma Beni	No	Kars	Not specified	TRT Music Department	Not specified
Bir dalda İki Kiraz	Yes	İstanbul	2/4	TRT Music Department	Not specified
Bu Gala Daşlı Gala	Yes	Azerbaijan	6/8	TRT Music Department	Not specified
Çanakale İçinde	Yes	Kastamonu	4/4	Not specified	Not specified
Urfa'nın Etrafı	No	Şanlıurfa	Not specified	TRT Music Department	Not specified
Çayeli'nden Öteye	No	Rize	Not specified	TRT Music Department	Not specified

Table 1 presents a descriptive analysis, based on fundamental musical parameters, of the Turkish folk music repertoire included in the 5th grade music textbook prepared by the Ministry of National Education. When the works examined are evaluated in terms of structural components of Turkish folk music such as notation, region, meter, and source, it is observed that the textbook tends toward a simplified and accessible repertoire selection in line with its pedagogical objectives.

It is observed that the book includes a total of eight folk melodies representing different regions. Five of the works include notation, while three do not. It can be said that works with notation are more suitable for analysis and practice, whereas for works without notation it will be necessary to make use of auditory sources such as TRT recordings.

In terms of regional distribution, the table includes examples from different geographical regions of Türkiye and even from culturally related areas such as Azerbaijan. This situation reveals that the textbook aims not only to provide musical skills but also to develop cultural awareness and a multidimensional perception of music among students.

When the rhythmic structure is examined, the 4/4 meter is seen to stand out clearly. In addition, the limited use of basic meters such as 2/4 and 6/8 shows that the textbook establishes a balance without completely moving away from rhythmic diversity while avoiding increased complexity. In this context, the selected works contain simple-time and easily traceable structures aimed at developing students' basic sense of rhythm. Missing meter information likewise suggests that, in accordance with the teaching level, the focus is on practice rather than detail.

When the sources are examined, it is seen that most of the works were obtained from the TRT Music Department archive. This indicates that the materials used are based on a reliable and institutional source. In addition, one work is seen to have been taken from Salih Aydoğan (2023).

It is observed that no makam is specified for any work in the 5th grade music textbook. This may be regarded as a deliberate preference aimed at reducing theoretical intensity for students at the primary education level.

The repertoire selection in the 5th grade music textbook displays a structure that is technically limited, pedagogically controlled, and culturally diverse. While the textbook aims to introduce students to the basic elements of Turkish folk music, it adopts a practice-oriented approach by keeping theoretical depth in the background. Although this situation is functional in the context of primary music education, it also reveals the need for additional resources and supplementary content for the development of advanced musical understanding.

Findings Regarding the Second Sub-Problem

Within the scope of the analysis of Turkish folk music works included in the 6th grade music textbook, there are 4 Turkish Folk Music works in the 6th grade music textbook. Findings concerning these works are presented in Table 2.

Table 2. Turkish Folk Music Works in the 6th Grade Music Textbook

Title of Work	Notation	Region	Meter	Source	Makam
Yenice Yolları	Yes	Adana	5/8	Not specified	Not specified
Havada Bulut No Bu Ne Dumandır	Yes	Not specified	10/8	Not specified	Not specified
Cilveloy	Yes	Artvin	6/8	Not specified	Not specified
Kahve Yemenden Gelir	Yes	İstanbul	4/4	Not specified	Nikriz

Table 2 constitutes a descriptive data set revealing the structural characteristics of the Turkish folk music works included in the Ministry of National Education 6th grade music textbook. Compared with the 5th grade level, the repertoire here appears to have been constructed more distinctly around the development of rhythmic diversity and musical awareness.

It is observed that all four works included in the book have notation. This allows the works to be examined in detail in melodic, rhythmic, and formal terms and increases the reliability of the analysis process. In addition, the works “Havada Bulut Yok Bu Ne Dumandır” and “Kahve Yemen’den Gelir” include the footnote: “In accordance with the grade level and curriculum learning outcomes, the instrumental sections were removed, the work was simplified, and it was written four tones lower.” Although this explanation is pedagogically appropriate, it also supports the reliability of the book.

When the regional distribution is examined, alongside works selected from different cultural regions such as Adana, Artvin, and İstanbul, the region of the work titled “Havada Bulut Yok Bu Ne Dumandır” is not specified. Although this indicates that the sample includes works from different cultural regions, the absence of regional information for the work makes it difficult to evaluate it within its cultural context.

While this diversity enables students to encounter different manners, styles, and rhythmic characters, incomplete metadata stands out as a factor that increases teacher initiative in pedagogical transmission.

When considered in terms of meters, the systematic use of aksak and compound rhythms such as 5/8, 6/8, and 10/8 shows that students are included at a more advanced stage in the process of recognizing and internalizing rhythmic characteristics specific to Turkish folk music. The selection of works with different metric structures contributes to the investigation of rhythmic diversity.

It is noteworthy that the expression “Not specified” appears in the source column for all works. For academic studies, clearly specifying the sources from which the works were obtained is important in terms of both scientific transparency and the verifiability of the study. Therefore, if possible, it is recommended that TRT repertoire numbers or the publications used be added.

When makam information is examined, only the work titled “Kahve Yemenden Gelir” is stated to be in the Nikriz makam, while the makams of the other three works are not specified. The absence of makam information limits comparative analysis of the scalar and melodic characteristics of the works. This suggests that even at the 6th grade level, makam teaching is intended to be conveyed not through direct theoretical concepts but rather through auditory experience and practice-based learning. However, from an academic perspective, this deficiency stands out as a factor limiting the musicological analysis of the repertoire. Likewise, the absence of regional information for some works may be regarded as an area that can be improved in terms of content standardization.

It is observed that Turkish folk music teaching in the 6th grade music textbook is approached with a focus on developing rhythmic depth and practical skills. The inclusion of more complex rhythmic structures compared with the 5th grade reveals that a gradual progression strategy has been adopted in students’ musical development. Nevertheless, the failure to systematically present basic musicological data such as makam and region may be regarded as a factor limiting the academic analysis potential of the repertoire.

Findings Regarding the Third Sub-Problem

Within the scope of the analysis of Turkish folk music works included in the 7th grade music textbook, there are 17 Turkish Folk Music works in the 7th grade music textbook. Findings concerning these works are presented in Table 3.

Table 3. Turkish Folk Music Works in the 7th Grade Music Textbook

Title of Work	Notation	Region	Meter	Source	Makam
Hoş Gelişler Ola	Yes	Kars	6/8	Not specified	Not specified
Sunalar	Yes	Van	2/4	Gülbüz Tüfekçi/ Compiler: Muzafer Sarısözen	Not specified
Koyuna Bak Koyuna	Yes	Tokat	2/4	Necati Başaran/ Compiler: Muzafer Sarısözen	Not specified
Karadeniz Türküsü	Yes	Trabzon	7/8	Not specified	Not specified
İndim Havuz Başına	Yes	İstanbul	4/4	Not specified	Hüzzam
Horon	Yes	Artvin	2/4	Not specified	Not specified
Horozumu Kaçırıldılar	Yes	Eskişehir	4/4	Not specified	Not specified
Entarisi Dım Dım Yar	Yes	Sivas	4/4	Compiler: Ömer Şan	Not specified
Bilmem Şu Feleğin	Yes	Şanlıurfa	4/4	Lyrics: Cemil Cankat / Compiler: Muzafer Sarısözen	Not specified
Dilirga	Yes	Cyprus	2/4	Not specified	Not specified
Kaleden Top Atarlar	Yes	Not specified	2/4	Anonymous	Hüzzam
Arabaya Taş Koydum	Yes	Rumelia	9/8	Aysel Hasanova / Compiler: TRT Müzik Dai. Bşk. THM Md.	Hüzzam
Karam	Yes	İstanbul	2/4	Not specified	Segâh
Kalenin Başına Ekerler Darı	Yes	Sivas	2/4	Bebek İsmail / Compiler: Nida Tüfekçi	Not specified
Dondurmacı	Yes	İstanbul	9/8	Vedat Altıngediz / Compiler: Mustafa Hoşsu	Not specified
Dere Geliyor Dere	Yes	Kırklareli	9/8	Türkan Ebecioğlu / Compiler: Muammer Sun	Not specified
İki Keklik Bir Kayada Ötüyor	Yes	Balıkesir	4/4	Not specified	Not specified

Table 3 shows that the Turkish folk music repertoire included in the Ministry of National Education 7th grade music textbook has gained markedly greater theoretical depth and structural diversity compared with previous grade levels. In particular, the fact that some makam information (Hüzzam, Segâh) is now specified at this level reveals that students have moved beyond performance

alone to the stage of developing makam awareness in the teaching process. This is important in showing that the implicit/practice-based approach observed in the 5th and 6th grades has given way to more explicit and conceptual teaching.

When Table 3 is examined, it is seen that all 17 works evaluated within the scope of the research have notation. This enables the works to be analyzed in detail in melodic, rhythmic, and makam terms and increases the reliability of the research data set.

In terms of regional distribution, the works display a very broad geographical diversity. In addition to different regions of Türkiye such as Kars, Van, Tokat, Trabzon, Artvin, Eskişehir, Sivas, Şanlıurfa, Balıkesir, Kırklareli, and İstanbul, works originating from Rumelia and Cyprus are also included in the sample. However, only the region of the work titled “Kaleden Top Atarlar” is not specified. The representation of some regions by more than one work, such as İstanbul (3 works) and Sivas (2 works), indicates the weight of these regions in the repertoire.

When the meters are examined, different metric structures are seen to be used, including 2/4, 4/4, 6/8, 7/8, and 9/8. The most frequently used meter is 2/4, appearing in seven works. This is followed by 4/4 in five works. In addition, the presence of works in 6/8, 7/8, and particularly 9/8, which is common in the Rumelian and Thracian repertoire, shows that the sample has a rhythmically rich and balanced distribution. This diversity enables different rhythmic patterns to be examined comparatively.

In terms of source information, a significant portion of the works include information on the compiler or source person. In particular, the presence of the names of compilers who made important contributions to the Turkish folk music repertoire, such as Muzaffer Sarısözen, Nida Tüfekçi, Muammer Sun, Mustafa Hoşsu, and Ömer Şan, supports the academic reliability of the material used. However, leaving source information as “Not specified” for some works constitutes a deficiency in terms of bibliographic integrity.

When makam information is examined, the makam is specified for only four works. “İndim Havuz Başına,” “Kaleden Top Atarlar,” and “Arabaya Taş Koydum” are in the Hüzam makam, while “Karam” is in the Segâh makam. The absence of makam information for the other works limits the scope of makam comparisons. However, the inclusion in the table of important Turkish music makams such as both Hüzam and Segâh shows that makam diversity has also been taken into consideration in the sample. In terms of finalis pitches, rather than a single specific center (unlike the concentration on La or Re in previous grades), a distribution around different pitches such as Fa, La, Re, Si, and Sol is observed. This indicates that tonal/makam diversity is deliberately increased at the 7th grade level.

Nevertheless, the fact that makam information is still missing for some works shows that the situation observed in previous grades has not completely disappeared in terms of data integrity. However, in general, it can be said that the 7th grade repertoire represents a more advanced pedagogical stage in terms of makam diversity, rhythmic richness, and cultural representation. In this context, the textbook presents a teaching model that gradually directs students from the basic elements of Turkish folk music toward more complex structural characteristics.

Findings Regarding the Fourth Sub-Problem

Within the scope of the analysis of Turkish folk music works included in the 8th grade music textbook, there are 7 Turkish Folk Music works in the 8th grade music textbook. Findings concerning these works are presented in Table 4.

Table 4. Turkish Folk Music Works in the 8th Grade Music Textbook

Title of Work	Notation	Region	Meter	Source	Makam
Bülbülüm Altın Kafeste	Yes	Rumelia	9/8	Ali Şevket Öndersev/ Compiler: Muzaffer Sarısözen	Not specified
Evlerin Önü Handır	Yes	Rumelia	9/8	Not specified	Not specified
İstanbul'dan Üsküdar'a Yol Gider	Yes	İstanbul	9/8	Compiler: Muzaffer Sarısözen	Not specified
Evlerin Önü Yoldur	Yes	Afyon-Emirdağ	10/8	Metin Akın/ Compiler: Ali Demirhan	Kürdi
Şu Garip Halimden Bilen Şiveli Nazlım	Yes	Kırşehir	4/4	Neşet Ertaş/ Compiler: Müzik Dai. Bşk. THM ve Oyunları Müdürlüğü	Acemkürdi
İki Keklik	Yes	Balıkesir	4/4	Mustafa Sarı/ Compiler: Muzaffer Sarısözen	Muhayyerkürdi
Mızıkça Çalındı Düğün Mü Sandın	Yes	Erzurum	10/8	Faruk Kaleli / Compiler: Muzaffer Sarısözen	Not specified

Table 4 shows that the Turkish folk music repertoire included in the Ministry of National Education 8th grade music textbook has evolved, compared with previous grade levels, into a structure focused on rhythmic specialization and practical skills. In particular, when the meters are examined, aksak rhythms such as 9/8 and 10/8 are seen to be clearly dominant. This reveals that students are now expected to attain the competence to perform not only basic rhythmic patterns but also compound and aksak rhythms, which are among the characteristic structures of Turkish folk music. The limited number of 4/4 meters indicates that at this level the pedagogical focus has shifted more toward rhythmic diversity and complexity.

When Table 4 is examined, it is seen that all seven works evaluated within the scope of the research have notation. The fact that all works are notated supports the analysis process by enabling detailed examination of melodic structure, rhythmic characteristics, and makam elements. The work “Bülbülüm Altın Kafeste” includes the footnote: “The work was simplified and written four tones lower for students to perform.” In addition, the works “Evlerinin Önü Handır,” “Evlerinin Önü Yoldur,” and “Mızıkça Çalındı Düğün Mü Sandın?” include the footnote: “In accordance with the grade level and curriculum learning outcomes, the instrumental sections were removed and the work was simplified.” The work “Şu Garip Halimden Bilen Şiveli Nazlım” also includes the footnote: “In accordance with the grade level and curriculum learning outcomes, the instrumental sections were removed and the work was simplified. The lyrics of the folk song were corrected at the request of the rights holder.” Although these explanations are pedagogically appropriate, they also support the reliability of the book.

In terms of regional distribution, the works represent the regions of Rumelia, İstanbul, Afyon-Emirdağ, Kırşehir, Balıkesir, and Erzurum. The inclusion of two works of Rumelian origin in the sample shows that the Balkan Turkish music tradition in particular has been included in the research. In addition, works selected from different regions of Anatolia increase the cultural diversity of the sample.

When the meters are examined, three different structures are seen to be used: 9/8, 10/8, and 4/4. The 9/8 meter, which constitutes the majority of the works (three works), reflects the rhythmic character particularly associated with Rumelian and İstanbul folk songs. Two works in 10/8 and two works in 4/4 provide rhythmic balance in the sample. This distribution enables both aksak and regular meters to be examined together.

In terms of source information, a significant portion of the works includes leading compilers in the field, particularly Muzaffer Sarısözen. In addition, the specification of source persons and compilers such as Ali Şevket Öndersev, Ali Demirhan, and Faruk Kaleli indicates that the repertoire was formed from reliable sources. However, the absence of source information for the work titled “Evlerin Önü Handır” may be regarded as a bibliographic deficiency that should be addressed.

When makam information is examined, it is stated that “Evlerin Önü Yoldur” is in Kürdi, “Şu Garip Halimden Bilen Şiveli Nazlım” is in Acemkürdi, and “İki Keklik” is in Muhayyerkürdî makam. In contrast, four works do not include makam information. It is noteworthy that the works for which makam is specified belong particularly to the Kürdi makam family. This may enable works with similar makam characteristics to be examined comparatively within the sample.

It is observed that Turkish folk music teaching in the 8th grade music textbook is based on rhythmic depth, internalization of aksak structures, and the development of performance skills. Musical skills gradually developed in previous grades are reinforced at this level through more complex rhythmic structures. However, the fact that makam information remains in the background reveals that the theoretical-musicological dimension of the teaching process remains limited and that this area should be supported with supplementary educational materials.

Conclusion

In this research, the Turkish folk music works included in the Ministry of National Education 5th, 6th, 7th, and 8th grade music textbooks were analyzed holistically through the variables of work title, presence of notation, region, meter, source person/compiler, and makam. When the tables belonging to the four grade levels are evaluated together, it becomes clear that the curriculum is based on a gradual, spiral, and pedagogically structured model of music teaching.

The research first revealed significant differences among grade levels in terms of the quantitative distribution of the repertoire. Eight Turkish folk music works were included in the fifth grade, four in the sixth grade, seventeen in the seventh grade, and seven in the eighth grade. It is understood that the seventh grade textbook is more comprehensive than the other grades in terms of repertoire, while in the eighth grade, despite the decrease in the number of works, examples of higher quality and greater complexity in terms of musical structure were preferred.

When examined in terms of the use of notation, it was determined that only the 5th grade textbook contains works without notation, whereas all works in the 6th, 7th, and 8th grade textbooks are presented together with their notation. This indicates that the teaching process aims to develop students’ music reading skills gradually. In addition, the fact that explanations concerning simplification, transposition, and the removal of instrumental sections in some works are stated in footnotes shows that the teaching materials were arranged in accordance with pedagogical justifications and supports the scientific reliability of the textbooks.

In terms of regional distribution, it is observed that the textbooks present a broad repertoire covering different cultural regions of Türkiye. The inclusion in the textbooks of works from Rumelia, Cyprus, and Azerbaijan, in addition to the Black Sea, Central Anatolia, Eastern Anatolia, Southeastern Anatolia, Marmara, Aegean, and Mediterranean regions, indicates that a deliberate approach has been adopted to enable students to recognize the cultural diversity of Turkish folk music. However, the fact that regional information is not specified for some works stands out as a deficiency that makes it difficult to evaluate the repertoire within its cultural context.

There is a clear developmental trajectory among grade levels in terms of meters. While basic meters such as 2/4 and 4/4 are predominantly preferred in the fifth grade, aksak meters such as 5/8, 6/8, and 10/8 begin to be included from the sixth grade onward. In the seventh grade, the repertoire becomes significantly diversified with different rhythmic structures such as 2/4, 4/4, 6/8, 7/8, and 9/8, while in the eighth grade rhythmic complexity is increased as 9/8 and 10/8 meters gain prominence. This shows that rhythm teaching in the curriculum is planned from simple to complex and that students are intended to acquire aksak meters specific to Turkish folk music gradually.

In terms of source information, it was determined that a significant portion of the works is based on the TRT repertoire and on Muzaffer Sarısözen, Nida Tüfekçi, Muammer Sun, Mustafa Hoşsu, and other important compilers. However, the fact that source information is largely unspecified particularly in the 6th grade textbook, and that similar deficiencies are found in some works in other grades, is regarded as an aspect that should be improved in terms of academic standards.

When examined in terms of makam information, it is seen that makam information is largely absent from the 5th and 6th grade textbooks, that the Hüzam and Segâh makams begin to be specified in the 7th grade, and that Kürdi, Acemkürdi, and Muhayyerkürdî makams begin to be specified in the 8th grade. This suggests that makam teaching is incorporated into the curriculum gradually, taking students' cognitive development levels into consideration, rather than directly in the form of theoretical knowledge. However, the absence of makam information for a significant portion of the works limits a more detailed musicological examination of the repertoire.

When the 5th grade textbook is examined, it is observed that the repertoire assumes a basic function of introducing students to Turkish folk music. At this level, the preference for easily perceived meters such as 2/4 and 4/4 in most works, the absence of makam information, and the presentation of some works without notation show that teaching is structured mainly around singing, listening, and basic rhythmic skills. The selection of works from different regions reflects an approach aimed at introducing students to cultural diversity at an early age.

At the 6th grade level, while this structure is maintained, the transition to aksak rhythms is initiated with the inclusion of meters such as 5/8, 6/8, and 10/8 in the repertoire. At both levels, the fact that makam information is largely not provided reveals that a practice-based approach is prioritized over theoretical intensity in the teaching process. This approach is consistent with the literature emphasizing that auditory experience should be prioritized in the early stages of music education (Say, 2005b).

Although the repertoire decreases quantitatively at the 6th grade level, it is observed to acquire a more advanced structure qualitatively. The presentation of notation for all works in this grade and the inclusion of aksak meters such as 5/8, 6/8, and 10/8 in the repertoire reveal a planned teaching approach aimed at developing students' rhythmic perception. This is parallel to views that presenting theoretical information after an auditory foundation has been established is more effective in Turkish music education (Tura, 2017). In addition, stating in footnotes that the works were simplified in accordance with the grade level shows that pedagogical arrangements were made deliberately. In contrast, the fact that makam and source information is largely unspecified suggests that practical skill is prioritized over theoretical knowledge.

The 7th grade textbook constitutes the level at which the repertoire is most comprehensive in terms of both quantity and musical diversity. Alongside the increase in the number of works, the expansion of regional diversity, the combined use of different meters, and the first appearance of makam information such as Hüzam and Segâh show that students have moved to the stage of not only practice but also recognizing and relating musical concepts. In addition, the broader distribution of finalis pitches reveals that students have reached a level at which they can perform melodies based on different pitch centers. Therefore, the seventh grade may be regarded as the grade level at which

the transition from basic skills to theoretical awareness in Turkish folk music teaching is observed most clearly.

In the 8th grade textbook, the teaching approach is seen to focus more on performance skills and rhythmic specialization. The prominence of aksak meters such as 9/8 and 10/8 in the repertoire shows that students are now expected to reach the competence to perform the characteristic rhythmic structures of Turkish folk music. In contrast, the provision of makam information only for certain works and the predominance of the Kürdi makam family in the repertoire show that makam diversity is not foregrounded as much as rhythmic diversity. In addition, explanations stating that the works were simplified in accordance with the student level support the performance-oriented approach of the curriculum.

When the grade levels are evaluated together, it is observed that Turkish folk music teaching in music textbooks displays a gradual structure progressing from simple to complex, from concrete to abstract, and from practice to theoretical awareness. While basic rhythmic and melodic skills are foregrounded in the fifth grade, the sixth grade aims to introduce aksak rhythms, the seventh grade to increase makam and structural diversity, and the eighth grade to develop performance skills. This indicates that the textbooks follow a developmental trajectory largely consistent with the learning outcomes envisaged in the curriculum.

Nevertheless, the research revealed that certain common deficiencies persist across all grade levels. In particular, the absence of makam, region, and source information for some works makes it difficult to evaluate the repertoire holistically from a musicological perspective. The literature emphasizes that in the educational transmission of Turkish folk music, not only performance but also theoretical and cultural context should be presented together. In this context, the clear and systematic transmission of musical concepts is of great importance (Öztuna, 2000). Therefore, in textbooks to be prepared in the future, more systematic inclusion of makam, region, compiler, and repertoire information for the works will both support teachers' instructional processes and contribute to students' recognition of Turkish folk music from a more conscious and holistic perspective.

This research reveals that Turkish folk music teaching in Ministry of National Education music textbooks shows a planned progression according to grade levels. The repertoire selection presents an increasingly greater level of rhythmic, technical, and partly theoretical difficulty in line with students' developmental characteristics, thus presenting a teaching model aimed at gradually developing students' knowledge, skills, and cultural awareness regarding Turkish folk music. Nevertheless, presenting information areas that will strengthen the musicological dimension of the repertoire more systematically will increase both the educational and academic quality of the textbooks.

www.turkishstudies.net/education

Turkish Studies - Educational Sciences

eISSN: 2667-5609

Millî Eğitim Bakanlığı Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Türk Halk Müziği Eserlerinin Müziksel Yapısının İncelenmesi

Giriş

Müzik, en genel tanımıyla, sesin estetik bir düzen içinde örgütlenmesiyle ortaya çıkan sanatsal bir ifade biçimidir. Bu örgütlenme; ritim, melodi, armoni ve tını gibi temel bileşenlerin belirli kurallar ve kültürel kodlar çerçevesinde bir araya gelmesiyle oluşur. Ahmet Say müziği, “duygu, düşünce ve izlenimlerin ses aracılığıyla anlatımı” olarak tanımlar ve bu anlatımın yalnızca teknik değil, aynı zamanda kültürel bir üretim olduğunu vurgular (Say, 2005a, s. 17). Bu bağlamda müzik, bireysel yaratıcılığın yanı sıra içinde bulunduğu toplumun tarihsel, sosyolojik ve estetik değerlerini de yansıtan çok katmanlı bir yapıya sahiptir.

Müzik, yalnızca bir sanat dalı değil; aynı zamanda iletişim, kimlik inşası ve kültürel bellek aktarımı işlevi gören bir sistemdir. İlhan Mimaroğlu müziğin, insanın iç dünyası ile dış gerçeklik arasında kurduğu soyut bir köprü olduğunu belirtir ve onu “zaman içinde var olan, ancak fiziksel olmayan bir sanat” olarak niteler (Mimaroğlu, 1995, s. 9). Bu yönüyle müzik, hem bireysel algıya hem de toplumsal uzlaşıya dayanan bir anlam üretim süreci olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla müzik, yalnızca işitsel bir olgu değil; aynı zamanda kültürel, bilişsel ve estetik boyutları olan disiplinler arası bir fenomendir.

Türk halk müziği, Anadolu ve çevresinde yaşayan halkın tarihsel süreç içinde ürettiği, sözlü gelenek yoluyla kuşaktan kuşağa aktarılan ezgilerin bütünüdür. Bu müzik türü; anonimlik, sözlü aktarım ve yöresellik gibi temel özellikleriyle tanımlanır. Muzaffer Sarısözen çizgisinde şekillenen derleme geleneği, halk müziğinin “halkın duygu, düşünce ve yaşayışını sade bir anlatımla dile getiren ezgiler bütünü” olduğunu ortaya koyar (Gazimihal, 1961). Bu bağlamda Türk halk müziği, belirli bir besteciye ait olmaktan ziyade kolektif üretimin ürünü olarak değerlendirilir ve bölgesel ağız, tavır ve üslup farklılıklarıyla zenginleşir.

Türk halk müziği, yalnızca müzikal bir yapı değil; aynı zamanda toplumsal hafızanın ve kültürel kimliğin taşıyıcısıdır. Mahmut Ragıp Gazimihal halk müziğini, “milletin iç hayatını ve karakterini yansıtan en saf müzik türü” olarak tanımlayarak onun sosyokültürel işlevine dikkat çeker (Gazimihal, 1961). Ezgilerde kullanılan makam dizileri, ölçü birimleri ve şiirsel yapı (hece ölçüsü, kafiye düzeni vb.), halkın yaşam pratikleriyle doğrudan ilişkilidir. Bu yönüyle Türk halk müziği; düğün, yas, göç, aşk ve kahramanlık gibi temalar üzerinden toplumsal deneyimi kodlayan, aynı zamanda kültürel sürekliliği sağlayan dinamik bir müzik geleneği olarak ele alınır.

Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı ve istendik değişiklikler meydana getirme süreci olarak tanımlanır. Bu yaklaşım, Türkiye’de eğitim bilimlerinin temel referanslarından biri olan Selahattin Ertürk tarafından sistematik biçimde ortaya konmuş ve eğitim literatüründe yaygın kabul görmüştür. Ertürk’e göre eğitim, yalnızca bilgi aktarma süreci değil; aynı zamanda bireyin bilişsel, duyuşsal ve devrimsel alanlarda gelişimini hedefleyen planlı bir etkileşim sürecidir (Ertürk, 1972, s. 12). Bu çerçevede eğitim, bireyin toplumsal yaşama uyum sağlamasını kolaylaştıran ve kültürel değerlerin aktarımını mümkün kılan temel bir mekanizma olarak değerlendirilir.

Uluslararası literatürde ise eğitim, bireyin deneyimleri yoluyla sürekli yeniden yapılandığı bir öğrenme süreci olarak ele alınır. John Dewey eğitimi, “yaşamın kendisi” olarak tanımlayarak

onun statik değil, dinamik ve deneyime dayalı bir süreç olduğunu vurgular (Dewey, 1938/1997, s. 25). Dewey'e göre eğitim, bireyin çevresiyle etkileşimi sonucunda anlam üretmesini sağlayan bir süreçtir ve bu yönüyle demokratik toplumların temelini oluşturur. Dolayısıyla eğitim, hem bireysel gelişimi hem de toplumsal ilerlemeyi destekleyen, yaşam boyu devam eden çok boyutlu bir olgu olarak ele alınmalıdır.

Müzik eğitimi, sadece nota eğitimi ve şarkı söyleme süreci değil aynı zamanda bir kültürel aktarım aracıdır. Ülkemizde uzunca bir dönem geleneksel müziklerimizin eğitim programları kapsamında yer almadığı görülmektedir. Uçan bu konuyu şöyle aktarmıştır “Yaklaşık 50 yıl süre ile geleneksel müziklerimiz bazı alt tür, kol ve dalları dâhil olmak üzere genel müzik eğitiminden mahrum bırakılmış veya bırakılmaya çalışılmış fakat ilk olarak müzik dernekleri olmak üzere, müzik kursları ve özel derslerde verilen özengen müzik eğitiminde var oluşlarını devam ettirmişlerdir” (Uçan, 2005, s.32).

Türkiye’de halk müziği, yalnızca bir müzik türü olmanın ötesinde kültürel kimliğin, bölgesel belleğin ve anlatı geleneklerinin taşıyıcısı olarak önemli bir işlev görmektedir. Yüzyıllar boyunca anonim yollarla aktarılan halk ezgileri 20. YY başlarından itibaren bilimsel derleme, notaya alma ve eğitim yayınları aracılığıyla sistematik olarak incelenmeye başlanmıştır. Bu süreçte halk müziği hem bir müzikolojik araştırma alanı hem de eğitim müfredatında yer alan bir içerik haline gelmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında halk müziği derleme çalışmalarında Muzaffer Sarısözen’in sistematik derleme, arşivleme ve yaygınlaşma çabalarının önemli olduğu vurgulanmaktadır. (Yükselsin, 2015, ss. 81-82). Ayrıca halk müziği terminolojisindeki belirsizliklerin eğitim ve analiz süreçlerini zorlaştırdığı literatürde sıkça belirtilmektedir (Pelikoğlu, 2011, ss. 82-83).

Özellikle eğitim müfredatında yer alan Türk halk müziği eserleri, öğrencilere bu topraklar üzerindeki halk müziği türlerini öğrenebilmeyi, tarihsel süreçlerini anlamayı da sağlamaktadır, aynı zamanda ölçü birimi, makam-aralık, melodik yapılar, ritim ve biçim gibi müzik teorisi kavramlarını da kazandırma işlevi görmektedir. Bu bağlamda MEB müzik ders kitaplarında yer alan THM eserlerinin analizinin hem rehberlik edici bir kaynak olması hem de uygulama da görünen yönelimleri açığa çıkarması açısından önemli olduğu düşünülebilir.

Bu makalenin amacı, MEB müzik kitaplarında yer verilen THM eserlerini incelemek; melodik yapı, makam ve ölçü birimi kullanımı, yöresel özelliklerini tespit etmek ve değerlendirmektir. Bu amaç doğrultusunda, literatürde THM analizinin temel kavramsal çerçevesi sunulacak, ardından kitaptaki eserler üzerinden analiz edilecek, son olarak elde edilen bulgular üzerinden eğitim ve müzikoloji odaklı öneriler geliştirilecektir.

Bu araştırmanın problem cümlesi; “Ortaokul düzeyi müzik ders kitaplarında yer alan Türk halk müziği eserlerinin içerikleri nasıldır?” olarak belirlenmiştir. Alt problemler ise:

- 5. Sınıf müzik dersi kitabında yer alan Türk halk müziği eserlerinin analizi nasıldır?
- 6. Sınıf müzik dersi kitabında yer alan Türk halk müziği eserlerinin analizi nasıldır?
- 7. Sınıf müzik dersi kitabında yer alan Türk halk müziği eserlerinin analizi nasıldır?
- 8. Sınıf müzik dersi kitabında yer alan Türk halk müziği eserlerinin analizi nasıldır?

Amaç

Bu araştırmanın amacı, MEB ortaokul ders kitaplarında yer alan THM içeriklerinin incelenmesidir. Araştırma kapsamında söz konusu eserlerin eser adı, nota varlığı, yöre, ölçü birimi, kaynak kişi/derleyici, makam bilgileri analiz edilerek ders kitaplarında yer alan Türk halk müziği eserlerinin incelenmesi hedeflenmektedir.

Yöntem

Araştırma betimsel türdedir, nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Betimsel araştırma, bir olgu, durum ya da grubun mevcut özelliklerini olduğu gibi ortaya koymayı amaçlayan, müdahale içermeyen araştırma desenidir. Bu yaklaşımda temel amaç; “ne var?” sorusuna yanıt aramak ve incelenen durumun mevcut koşullarını sistematik biçimde tanımlamaktır. Niyazi Karasar betimsel araştırmayı, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma türü olarak tanımlar (Karasar, 2012, s. 77). Bu doğrultuda betimsel araştırmalar, değişkenler arasındaki ilişkileri ortaya koymaktan ziyade, mevcut durumu ayrıntılı biçimde gözlemlene ve raporlama üzerine odaklanır. Eğitim bilimleri ve sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılan bu yaklaşım, araştırma probleminin bağlamsal çerçevesini netleştirmede önemli bir işlev görür.

Betimsel araştırmalarda veri toplama süreci çoğunlukla doküman incelemesi yöntemi ile desteklenir. Ali Yıldırım ve Hasan Şimşek doküman incelemesini, araştırılması hedeflenen olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin sistematik olarak analiz edilmesi süreci olarak ifade eder (Yıldırım & Şimşek, 2018, s. 189). Bu kapsamda kitaplar, akademik makaleler, tezler ve resmi belgeler belirli ölçütlere göre seçilmekte; içerik analizi ya da betimsel analiz teknikleriyle çözümlenmektedir. Doküman incelemesi, özellikle tarihsel ve kuramsal temelli betimsel araştırmalarda araştırmacıya geniş veri seti sunarak çalışmanın geçerliliğini güçlendiren bir yöntem olarak öne çıkar.

Betimsel araştırma, mevcut durumun sistematik ve nesnel biçimde ortaya konmasına odaklanan bir araştırma yaklaşımı olarak tanımlanmaktadır. Louis Cohen ve çalışma arkadaşları, betimsel araştırmayı, bir durumun özelliklerini doğru ve ayrıntılı biçimde tasvir etmeyi amaçlayan araştırma türü olarak ele alır (Cohen vd., 2007, s. 205). Bu bağlamda doküman incelemesi, betimsel araştırmanın veri toplama araçlarından biri olarak kullanılarak mevcut bilgi birikiminin sistematik biçimde analiz edilmesine olanak tanır. Dolayısıyla betimsel araştırma, doküman incelemesi ile birlikte kullanıldığında, araştırma konusunun kapsamlı ve bütüncül biçimde ortaya konmasını sağlayan güçlü bir yöntemsel çerçeve sunmaktadır.

Doküman incelemesi, nitel araştırma desenleri içinde önemli bir veri toplama aracı olarak kabul edilmektedir. Glenn A. Bowen doküman analizini, belgelerin sistematik olarak incelenmesi ve yorumlanması yoluyla anlamlı veri elde edilmesini sağlayan bir süreç olarak tanımlar (Bowen, 2009, s. 27). Bu süreç; dokümanların seçimi, kategorize edilmesi, kodlanması ve yorumlanması aşamalarını içermekte olup araştırmacıya hem tarihsel hem de bağlamsal derinlik kazandırmaktadır. Dolayısıyla literatür taraması, doküman incelemesi yöntemi ile birlikte yürütüldüğünde, araştırmanın kuramsal temellerini güçlendiren ve bilimsel tutarlılığını artıran sistematik bir yöntemsel yaklaşım olarak değerlendirilmektedir.

Bu çalışmada, 5. Sınıf 21.08.2025, 6. Sınıf 06.06.2023, 7.Sınıf 04.01.2023,8. Sınıf 17.08.2023 Talim Terbiye Kurulu kabul tarihli, MEB ortaokul müzik dersi kitapları veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Bu kitaplarda yer alan Türk Halk Müziği eserleri incelenmiştir.

Verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analiz, nitel araştırmalarda elde edilen verilerin önceden belirlenen temalar veya kategoriler doğrultusunda düzenlenmesi, özetlenmesi ve yorumlanmasına dayanan bir analiz yaklaşımıdır. Bu yaklaşımda veriler sistematik ve açık bir biçimde betimlenmekte, ardından yapılan betimlemeler açıklanarak ve yorumlanarak belirli sonuçlara ulaşılmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu çalışmada betimsel analiz, müzik ders kitaplarında yer alan Türk halk müziği eserlerinin eser adı, nota varlığı, yöre, ölçü birimi, kaynak kişi/derleyici ve makam kategorileri doğrultusunda sınıflandırılması ve mevcut durumun sistematik biçimde ortaya konulması amacıyla kullanılmıştır.

Bu araştırmada veri toplama yöntemi olarak nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Çalışmanın materyalleri, Talim ve Terbiye Kurulu tarafından onaylanmış ve kamuya açık birer kaynak olan Milli Eğitim Bakanlığı ortaokul müzik ders kitaplarından oluşmaktadır. Araştırma sürecinde herhangi bir canlı (insan veya hayvan) denek üzerinde uygulama yapılmadığı, anket, mülakat veya deneysel bir çalışma yürütülmediği ve sadece mevcut resmi belgeler sistematik olarak analiz edildiği için etik kurul izni alınmasına gerek duyulmamıştır.

Bulgular

Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

5. Sınıf müzik ders kitabında yer alan Türk halk müziği eserlerinin analizi kapsamında 5. sınıf müzik dersi kitabında 8 adet Türk Halk müziği eseri yer almaktadır. Bu eserler ile ilgili bulgular Tablo 1’ de yer almaktadır.

Tablo 1. 5. Sınıf Müzik Ders Kitabı THM Eserleri

Eser Adı	Nota	Yöre	Ölçü Birimi	Kaynak	Makam
Nar Tanesi	Var	Belirtilmemiş (Söz- Müzik Neşet Ertaş)	4/4	TRT Müzik Dairesi	Belirtilmemiş
Horozumu Kaçıldılar	Var	Eskişehir	4/4	Aydoğan, S. (2023)	Belirtilmemiş
Aman Avcı Vurma Beni	Yok	Kars	Belirtilmemiş	TRT Müzik Dairesi	Belirtilmemiş
Bir dalda İki Kiraz	Var	İstanbul	2/4	TRT Müzik Dairesi	Belirtilmemiş
Bu Gala Daşlı Gala	Var	Azerbaycan	6/8	TRT Müzik Dairesi	Belirtilmemiş
Çanakkale İçinde	Var	Kastamonu	4/4	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Urfa’nın Etrafı	Yok	Şanlıurfa	Belirtilmemiş	TRT Müzik Dairesi	Belirtilmemiş
Çayeli’nden Öteye	Yok	Rize	Belirtilmemiş	TRT Müzik Dairesi	Belirtilmemiş

Tablo 1, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan 5. sınıf müzik ders kitabında yer alan Türk halk müziği repertuvarının temel müziksel parametreler üzerinden betimsel bir çözümlemesini sunmaktadır. İncelenen eserler; nota, yöre, ölçü birimi, kaynak gibi Türk halk müziğinin yapısal bileşenleri açısından değerlendirildiğinde, ders kitabının pedagojik hedefleri doğrultusunda sadeleştirilmiş ve erişilebilir bir repertuar seçimine yöneldiği görülmektedir.

Kitapta farklı yöreleri temsil eden toplam sekiz halk ezgisinin yer aldığı görülmektedir. Eserlerin beşinde nota bulunmakta, üçünde ise nota bulunmamaktadır. Notası bulunan eserlerin çoğunluğunun analiz ve uygulama açısından daha elverişli olduğu, notası bulunmayan eserlerde ise TRT kayıtları gibi işitsel kaynaklardan yararlanılmasının gerekeceği söylenebilir.

Yöresel dağılım açısından tablo, Türkiye’nin farklı coğrafi bölgelerinden ve hatta Azerbaycan gibi kültürel olarak ilişkili sahalardan örnekler içermektedir. Bu durum, ders kitabının yalnızca müziksel beceri kazandırmayı değil, aynı zamanda öğrencilerde kültürel farkındalık ve çok yönlü bir müzik algısı geliştirmeyi hedeflediğini ortaya koymaktadır.

Ritmik yapı incelendiğinde ise 4/4 ölçü biriminin belirgin bir şekilde öne çıktığı görülmektedir. Bunun yanında 2/4 ve 6/8 gibi temel ölçülerin sınırlı sayıda kullanılması, ders kitabının ritmik çeşitlilikten tamamen uzaklaşmadan, ancak karmaşıklığı artırmadan bir denge kurduğunu göstermektedir. Bu bağlamda seçilen eserler, öğrencilerin temel ritim duygusunu geliştirmeye yönelik olarak basit zamanlı ve kolay takip edilebilir yapılar içermektedir. Eksik ölçü bilgileri ise yine öğretim düzeyine uygun olarak detaydan ziyade uygulamaya odaklanıldığını düşündürmektedir.

Kaynaklar incelendiğinde, eserlerin büyük bölümünün TRT Müzik Dairesi arşivinden temin edildiği görülmektedir. Bu durum, kullanılan materyallerin güvenilir ve kurumsal bir kaynağa dayandığını göstermektedir. Bunun yanında bir eserin Salih Aydoğan'dan (2023) alınmış olduğu görülmektedir.

5. sınıf müzik ders kitabında hiçbir eserde makam belirtilmediği görülmektedir. Bu durum, ilköğretim düzeyindeki öğrenciler için teorik yoğunluğu azaltmaya yönelik bilinçli bir tercih olarak değerlendirilebilir.

5. sınıf müzik ders kitabı repertuvar seçimi; teknik olarak sınırlı, pedagojik olarak kontrollü ve kültürel olarak çeşitlilik içeren bir yapı sergilemektedir. Ders kitabı, öğrencileri Türk halk müziğinin temel unsurlarıyla tanıştırmayı amaçlarken, teorik derinliği ikinci planda tutarak uygulama odaklı bir yaklaşım benimsemektedir. Bu durum, ilköğretim müzik eğitimi bağlamında işlevsel olmakla birlikte, ileri düzey müziksel kavrayışın geliştirilmesi için ek kaynak ve tamamlayıcı içeriklere ihtiyaç duyulduğunu da ortaya koymaktadır.

İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

6. Sınıf müzik ders kitabında yer alan türk halk müziği eserlerinin analizi kapsamında 6. sınıf müzik dersi kitabında 4 adet Türk Halk müziği eseri yer almaktadır. Bu eserler ile ilgili bulgular Tablo 2' de yer almaktadır.

Tablo 2. 6. Sınıf Müzik Ders Kitabı THM Eserleri

Eser Adı	Nota	Yöre	Ölçü Birimi	Kaynak	Makam
Yenice Yolları	Var	Adana	5/8	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Havada Bulut Yok Bu Ne Dumandır	Var	Belirtilmemiş	10/8	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Cilveloy	Var	Artvin	6/8	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Kahve Yemenden Gelir	Var	İstanbul	4/4	Belirtilmemiş	Nikriz

Tablo 2, Milli Eğitim Bakanlığı 6. sınıf müzik ders kitabında yer alan Türk halk müziği eserlerinin yapısal özelliklerini ortaya koyan betimsel bir veri seti niteliğindedir. 5. sınıf düzeyine kıyasla burada repertuvarın daha belirgin biçimde ritmik çeşitlilik ve müzikal farkındalık geliştirme ekseninde kurgulandığı görülmektedir.

Kitapta yer alan dört eserin tamamının notasının bulunduğu görülmektedir. Bu durum, eserlerin melodik, ritmik ve biçimsel açıdan ayrıntılı olarak incelenebilmesine olanak sağlamakta ve analiz sürecinin güvenilirliğini artırmaktadır. Ayrıca “Havada Bulut Yok Bu Ne Dumandır” ve “Kahve Yemen’den Gelir” eserlerinde dip not olarak “Sınıf seviyesi ve öğretim programı kazanımları doğrultusunda saz kısımları çıkarılarak sadeleştirilmiş ve dört ses aşağıdan yazılmıştır” açıklaması bulunmaktadır. Bu açıklama pedagojik olarak yerinde olmakla birlikte, güvenilirlik olarak kitabı destekler niteliktedir.

Yöresel dağılım incelendiğinde Adana, Artvin ve İstanbul gibi farklı kültürel bölgelerden seçilen eserlerin yanı sıra "Havada Bulut Yok Bu Ne Dumandır" adlı eserin yöresi belirtilmemiştir. Bu durum, örneklemede farklı kültürel bölgelerden eserlerin yer aldığı göstermekle birlikte, yöre bilgisi eksik olan eserin kültürel bağlam içerisinde değerlendirilmesini güçleştirmektedir.

Bu çeşitlilik, öğrencilerin farklı tavır, üslup ve ritmik karakterlerle tanışmasını sağlarken; eksik metadata, pedagojik aktarımda öğretmen inisiyatifini artıran bir unsur olarak öne çıkmaktadır.

Ölçü birimleri üzerinden bakıldığında 5/8, 6/8 ve 10/8 gibi aksak ve bileşik ritimlerin sistematik biçimde kullanılması, öğrencilerin Türk halk müziğine özgü ritmik karakterleri tanıma ve içselleştirme sürecine daha ileri bir aşamada dâhil edildiğini göstermektedir. Farklı ölçü birimi yapılarına sahip eserlerin seçilmiş olması, ritimsel çeşitliliğin araştırılmasına katkı sağlamaktadır.

Kaynak sütununda tüm eserler için "Belirtilmemiş" ifadesinin yer alması dikkat çekmektedir. Akademik çalışmalar açısından eserlerin alındığı kaynakların açık biçimde belirtilmesi, hem bilimsel şeffaflık hem de çalışmanın doğrulanabilirliği bakımından önem taşımaktadır. Bu nedenle, mümkünse eserlerin TRT repertuvar numaraları veya yararlanılan yayınların eklenmesi önerilir.

Makam bilgileri incelendiğinde ise yalnızca "Kahve Yemenden Gelir" adlı eserin Nikriz makamında olduğu belirtilmiş, diğer üç eserin makamı belirtilmemiştir. Makam bilgisinin eksik olması, eserlerin dizisel ve ezgisel özelliklerinin karşılaştırmalı analizini sınırlandırmaktadır. Bu durum, 6. sınıf düzeyinde dahi makam öğretiminin doğrudan teorik kavramlar üzerinden değil, daha çok işitsel deneyim ve uygulama temelli öğrenme yoluyla aktarılacak istendiğini düşündürmektedir. Ancak akademik açıdan değerlendirildiğinde bu eksiklik, repertuvarın müzikolojik çözümlemesini sınırlandıran bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Aynı şekilde bazı eserlerde yöre bilgisinin eksik olması da içerik standardizasyonu açısından geliştirilebilir bir alan olarak değerlendirilebilir.

6. sınıf müzik ders kitabında Türk halk müziği öğretiminin ritmik derinlik ve uygulama becerisi kazandırma odaklı bir yaklaşımla ele alındığını görülmektedir. 5. sınıfa göre daha karmaşık ritmik yapıların dâhil edilmesi, öğrencilerin müziksel gelişiminde kademeli bir ilerleme stratejisinin benimsendiğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, makam ve yöre gibi temel müzikolojik verilerin sistematik biçimde sunulmaması, repertuvarın akademik analiz potansiyelini sınırlayan bir unsur olarak değerlendirilebilir.

Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

7. Sınıf müzik dersi kitabında yer alan türk halk müziği eserlerinin analizi kapsamında 7. sınıf müzik dersi kitabında 17 adet Türk Halk müziği eseri yer almaktadır. Bu eserler ile ilgili bulgular Tablo 3' de yer almaktadır.

Tablo 3. 7. Sınıf Müzik Ders Kitabı THM Eserleri

Eser Adı	Nota	Yöre	Ölçü Birimi	Kaynak	Makam
Hoş Gelişler Ola	Var	Kars	6/8	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Sunalar	Var	Van	2/4	Gülbüz Tüfekçi/ Derleyen: Muzafer Sarısözen	Belirtilmemiş
Koyuna Bak Koyuna	Var	Tokat	2/4	Necati Başaran/ Derleyen: Muzafer Sarısözen	Belirtilmemiş
Karadeniz Türküsü	Var	Trabzon	7/8	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
İndim Havuz Başına	Var	İstanbul	4/4	Belirtilmemiş	Hüzzam
Horon	Var	Artvin	2/4	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Horozumu Kaçkırdılar	Var	Eskişehir	4/4	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Entarisi Dım Dım Yar	Var	Sivas	4/4	Derleyen: Ömer Şan	Belirtilmemiş
Bilmem Şu Feleğin	Var	Şanlıurfa	4/4	Sözleri: Cemil Cankat / Derleyen: Muzaffer Sarısözen	Belirtilmemiş
Dilirga	Var	Kıbrıs	2/4	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Kaleden Top Atarlar	Var	Belirtilmemiş	2/4	Anonim	Hüzzam
Arabaya Taş Koydum	Var	Rumeli	9/8	Aysel Hasanova / Derleyen: TRT Müzik Dai. Bşk. THM Md.	Hüzzam
Karam	Var	İstanbul	2/4	Belirtilmemiş	Segâh
Kalenin Başına Ekerler Darı	Var	Sivas	2/4	Bebek İsmail / Derleyen: Nida Tüfekçi	Belirtilmemiş
Dondurmacı	Var	İstanbul	9/8	Vedat Altıngediz / Derleyen: Mustafa Hoşsu	Belirtilmemiş
Dere Geliyor Dere	Var	Kırklareli	9/8	Türkan Ebecioğlu / Derleyen: Muammer Sun	Belirtilmemiş
İki Keklik Bir Kayada Ötüyor	Var	Balıkesir	4/4	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş

Tablo 3, Milli Eğitim Bakanlığı 7. sınıf müzik ders kitabında yer alan Türk halk müziği repertuarının, önceki sınıf düzeylerine kıyasla belirgin biçimde teorik derinlik ve yapısal çeşitlilik kazandığını göstermektedir. Özellikle bu düzeyde artık makam bilgilerinin bir kısmının belirtilmiş olması (Hüzzam, Segâh), öğretim sürecinde öğrencilerin yalnızca icra değil, aynı zamanda makamsal farkındalık geliştirme aşamasına geçtiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, 5. ve 6. sınıflarda gözlenen

örtük/uygulama temelli yaklaşımın yerini daha açık ve kavramsal bir öğretime bıraktığını göstermesi açısından önemlidir.

Tablo 3. incelendiğinde, araştırma kapsamında değerlendirilen 17 eserin tamamının notasının bulunduğu görülmektedir. Bu durum, eserlerin melodik, ritmik ve makamsal açıdan ayrıntılı biçimde analiz edilebilmesine olanak tanımakta ve araştırmanın veri setinin güvenilirliğini artırmaktadır.

Yöresel dağılım bakımından eserler oldukça geniş bir coğrafi çeşitlilik göstermektedir. Kars, Van, Tokat, Trabzon, Artvin, Eskişehir, Sivas, Şanlıurfa, Balıkesir, Kırklareli ve İstanbul gibi Türkiye'nin farklı bölgelerinin yanı sıra Rumeli ve Kıbrıs kökenli eserler de örnekleme dâhil edilmiştir. Bununla birlikte yalnızca "Kaleden Top Atarlar" adlı eserin yöresi belirtilmemiştir. İstanbul (3 eser) ve Sivas (2 eser) gibi bazı yörelerin birden fazla eserle temsil edilmesi, bu yörelerin repertuvardaki ağırlığını göstermektedir.

Ölçü birimleri incelendiğinde 2/4, 4/4, 6/8, 7/8 ve 9/8 olmak üzere farklı ölçü birimi yapılarının kullanıldığı görülmektedir. En sık kullanılan ölçü birimi 2/4 olup yedi eserde yer almaktadır. Bunu 4/4 ölçüsü beş eserle izlemektedir. Ayrıca 6/8, 7/8 ve özellikle Rumeli ile Trakya repertuvarında yaygın olarak görülen 9/8 ölçüsündeki eserlerin bulunması, örneklemin ritmik açıdan zengin ve dengeli bir dağılım sergilediğini göstermektedir. Bu çeşitlilik, farklı ritim kalıplarının karşılaştırmalı olarak incelenmesine olanak sağlamaktadır.

Kaynak bilgileri bakımından eserlerin önemli bir kısmında derleyici veya kaynak kişi bilgisi yer almaktadır. Özellikle Muzaffer Sarısözen, Nida Tüfekçi, Muammer Sun, Mustafa Hoşsu ve Ömer Şan gibi Türk halk müziği repertuvarına önemli katkılar sağlamış derleyicilerin isimlerinin bulunması, kullanılan materyalin akademik güvenilirliğini desteklemektedir. Bununla birlikte bazı eserlerde kaynak bilgisinin "Belirtilmemiş" olarak bırakılması, bibliyografik bütünlük açısından eksiklik oluşturmaktadır.

Makam bilgileri incelendiğinde yalnızca dört eserin makamı belirtilmiştir. "İndim Havuz Başına", "Kaleden Top Atarlar" ve "Arabaya Taş Koydum" eserleri Hüzam makamında; "Karam" ise Segâh makamındadır. Diğer eserlerde makam bilgisinin bulunmaması, makamsal karşılaştırmaların kapsamını sınırlandırmaktadır. Ancak tabloda hem Hüzam hem de Segâh gibi Türk müziğinin önemli makamlarına yer verilmiş olması, örnekleme makamsal çeşitliliğin de gözetildiğini göstermektedir. Karar sesleri açısından ise belirli bir tek merkez yerine (önceki sınıflardaki La veya Re yoğunlaşmasının aksine) Fa, La, Re, Si, Sol gibi farklı sesler etrafında dağılım olduğu görülmektedir. Bu durum, 7. sınıf düzeyinde tonal/makamsal çeşitliliğin bilinçli olarak artırıldığını göstermektedir.

Bununla birlikte, bazı eserlerde makam bilgisinin hâlâ eksik olması, veri bütünlüğü açısından önceki sınıflarda gözlenen durumun tamamen ortadan kalkmadığını göstermektedir. Ancak genel olarak bakıldığında 7. sınıf repertuvarının; makamsal çeşitlilik, ritmik zenginlik ve kültürel temsil gücü açısından daha ileri bir pedagojik aşamayı temsil ettiği söylenebilir. Bu bağlamda ders kitabı, öğrencileri Türk halk müziğinin temel unsurlarından daha karmaşık yapısal özelliklerine doğru kademeli bir şekilde yönlendiren bir öğretim modeli ortaya koymaktadır.

Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

8. Sınıf müzik dersi kitabında yer alan türk halk müziği eserlerinin analizi kapsamında 8. sınıf müzik dersi kitabında 7 adet Türk Halk müziği eseri yer almaktadır. Bu eserler ile ilgili bulgular Tablo 4' de yer almaktadır.

Tablo 4. 8. Sınıf Müzik Ders Kitabı THM Eserleri

Eser Adı	Nota	Yöre	Ölçü Birimi	Kaynak	Makam
Bülbülüm Altın Kafeste	Var	Rumeli	9/8	Ali Şevket Öndersev/ Derleyen: Muzaffer Sarısözen	Belirtilmemiş
Evlerin Önü Handır	Var	Rumeli	9/8	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
İstanbul'dan Üsküdar'a Yol Gider	Var	İstanbul	9/8	Derleyen: Muzaffer Sarısözen	Belirtilmemiş
Evlerin Önü Yoldur	Var	Afyon-Emirdağ	10/8	Metin Akın/ Derleyen: Ali Demirhan	Kürdi
Şu Garip Halimden Bilen Şiveli Nazlım	Var	Kırşehir	4/4	Neşet Ertaş/ Derleyen: Müzik Dai. Bşk. THM ve Oyunları Müdürlüğü	Acemkürdi
İki Keklik	Var	Balıkesir	4/4	Mustafa Sarı/ Derleyen: Muzaffer Sarısözen	Muhayyerkürdi
Mızıka Çalındı Düğün Mü Sandın	Var	Erzurum	10/8	Faruk Kaleli / Derleyen: Muzaffer Sarısözen	Belirtilmemiş

Tablo 4, Milli Eğitim Bakanlığı 8. sınıf müzik ders kitabında yer alan Türk halk müziği repertuarının, önceki sınıf düzeylerine kıyasla ritmik uzmanlaşma ve uygulama becerisi odaklı bir yapıya evrildiğini göstermektedir. Özellikle ölçü birimleri incelendiğinde 9/8 ve 10/8 gibi aksak ritimlerin belirgin biçimde baskın olduğu görülmektedir. Bu durum, öğrencilerin artık yalnızca temel ritim kalıplarını değil, Türk halk müziğinin karakteristik yapılarından biri olan bileşik ve aksak ritimleri icra edebilme yetkinliğine ulaşmalarının hedeflendiğini ortaya koymaktadır. 4/4 ölçülerin sınırlı sayıda tutulması ise bu düzeyde pedagojik odağın daha çok ritmik çeşitlilik ve karmaşıklık üzerine kaydığını göstermektedir.

Tablo 4 incelendiğinde, araştırma kapsamında değerlendirilen yedi eserin tamamının notasının bulunduğu görülmektedir. Tüm eserlerin notalı olması, melodik yapı, ritmik özellikler ve makamsal unsurların ayrıntılı biçimde incelenmesine olanak sağlayarak araştırmanın analiz sürecini desteklemektedir. “Bülbülüm Altın Kafeste” eserinde dip not olarak “Eser sadeleştirilerek öğrencilerin seslendirmesine yönelik dört ses aşağıdan yazılmıştır” açıklaması bulunmaktadır. Ayrıca “Evlerinin Önü Handır”, “Evlerinin Önü Yoldur”, “Mızıka Çalındı Düğün Mü Sandın?” eserlerinde ise dipnot olarak “Eser sınıf seviyesi ve öğretim programı kazanımları doğrultusunda saz kısımları çıkarılarak sadeleştirilmiştir” açıklaması bulunmaktadır. “Şu Garip Halimden Bilen Şiveli Nazlım” eserinde de “Eser sınıf seviyesi ve öğretim programı kazanımları doğrultusunda saz kısımları çıkarılarak sadeleştirilmiştir. Türkünün sözleri eser hak sahibinin talebi üzerine düzeltilmiştir” dipnotu bulunmaktadır. Bu açıklamalar pedagojik olarak yerinde olmakla birlikte, güvenilirlik olarak kitabı destekler niteliktedir.

Yöresel dağılım açısından eserler Rumeli, İstanbul, Afyon-Emirdağ, Kırşehir, Balıkesir ve Erzurum yörelerini temsil etmektedir. Rumeli kökenli iki eserin örnekleme yer alması, özellikle Balkan Türk müziği geleneğinin araştırmaya dâhil edildiğini göstermektedir. Bunun yanı sıra Anadolu'nun farklı bölgelerinden seçilen eserler, örneklemin kültürel çeşitliliğini artırmaktadır.

Ölçü birimleri incelendiğinde 9/8, 10/8 ve 4/4 olmak üzere üç farklı yapının kullanıldığı görülmektedir. Eserlerin büyük bölümünü oluşturan 9/8 ölçüsü (üç eser), özellikle Rumeli ve İstanbul türkülerıyla özdeşleşen ritmik karakteri yansıtmaktadır. 10/8 ölçüsündeki iki eser ve 4/4 ölçüsündeki iki eser ise örneklemede ritmik dengeyi sağlamaktadır. Bu dağılım, hem aksak hem de düzenli ölçü birimlerinin birlikte incelenmesine olanak vermektedir.

Kaynak bilgileri bakımından eserlerin önemli bir kısmında Muzaffer Sarısözen başta olmak üzere alanın önde gelen derleyicilerine yer verilmiştir. Ayrıca Ali Şevket Öndersev, Ali Demirhan ve Faruk Kaleli gibi kaynak kişi ve derleyicilerin belirtilmiş olması, repertuvarın güvenilir kaynaklardan oluşturulduğunu göstermektedir. Bununla birlikte "Evlerin Önü Handır" adlı eserde kaynak bilgisinin belirtilmemiş olması, bibliyografik açıdan giderilmesi gereken bir eksiklik olarak değerlendirilebilir.

Makam bilgileri incelendiğinde, "Evlerin Önü Yoldur" eserinin Kürdi, "Şu Garip Halimden Bilen Şiveli Nazım" eserinin Acemkürdi, "İki Keklik" eserinin ise Muhayyerkürdî makamında olduğu belirtilmiştir. Buna karşılık dört eserde makam bilgisi yer almamaktadır. Makamı belirtilen eserlerin özellikle Kürdi makam ailesine ait olması dikkat çekmektedir. Bu durum, örneklem içerisinde benzer makamsal karaktere sahip eserlerin karşılaştırmalı olarak incelenmesine olanak sağlayabilir.

8. sınıf müzik ders kitabında Türk halk müziği öğretiminin ritmik derinlik, aksak yapıların içselleştirilmesi ve performans becerisinin geliştirilmesi üzerine kurulu olduğunu göstermektedir. Önceki sınıflarda kademeli olarak geliştirilen müziksel beceriler, bu düzeyde daha karmaşık ritmik yapılarla pekiştirilmektedir. Bununla birlikte makam bilgisinin geri planda kalması, öğretim sürecinin teorik-müzikolojik boyutunun sınırlı kaldığını ve bu alanın tamamlayıcı eğitim materyalleriyle desteklenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Sonuç

Bu araştırmada Milli Eğitim Bakanlığı 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitaplarında yer alan Türk halk müziği eserleri; eser adı, nota varlığı, yöre, ölçü birimi, kaynak kişi/derleyici, makam değişkenleri üzerinden bütüncül olarak analiz edilmiştir. Dört sınıf düzeyine ait tablolar birlikte değerlendirildiğinde, öğretim programının kademeli, sarmal ve pedagojik açıdan yapılandırılmış bir müzik öğretim modeli üzerine kurulduğu açık biçimde ortaya çıkmaktadır.

Araştırmada öncelikle repertuvarın nicel dağılımı açısından sınıf düzeyleri arasında belirgin farklılıklar olduğu görülmüştür. Beşinci sınıfta sekiz, altıncı sınıfta dört, yedinci sınıfta on yedi ve sekizinci sınıfta yedi Türk halk müziği eserine yer verilmiştir. Özellikle yedinci sınıf ders kitabının repertuvar bakımından diğer sınıflardan daha kapsamlı olduğu, sekizinci sınıfta ise eser sayısının azalmasına karşın müzikal yapı bakımından daha nitelikli ve karmaşık örneklerin tercih edildiği anlaşılmaktadır.

Nota kullanımı bakımından incelendiğinde, yalnızca 5. sınıf ders kitabında notasız eserlerin bulunduğu, 6., 7. ve 8. sınıf ders kitaplarında ise bütün eserlerin notalarıyla birlikte sunulduğu belirlenmiştir. Bu durum, öğretim sürecinde öğrencilerin müzik okuma becerilerinin kademeli olarak geliştirilmesinin hedeflendiğini göstermektedir. Ayrıca bazı eserlerde yapılan sadeleştirme, transpoze ve saz bölümlerinin çıkarılmasına ilişkin açıklamaların dipnotlarla belirtilmiş olması, öğretim materyallerinin pedagojik gerekçeler doğrultusunda düzenlendiğini ve ders kitaplarının bilimsel güvenilirliğini desteklediğini ortaya koymaktadır.

Yöresel dağılım bakımından ders kitaplarının Türkiye'nin farklı kültürel bölgelerini kapsayan geniş bir repertuvar sunduğu görülmektedir. Karadeniz, İç Anadolu, Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu, Marmara, Ege ve Akdeniz bölgelerinin yanı sıra Rumeli, Kıbrıs ve Azerbaycan'a ait eserlerin de ders kitaplarında yer alması, öğrencilerin Türk halk müziğinin kültürel çeşitliliğini tanımalarına yönelik bilinçli bir yaklaşım benimsendiğini göstermektedir. Bununla

birlikte bazı eserlerde yöre bilgilerinin belirtilmemiş olması, repertuvarın kültürel bağlam içerisinde değerlendirilmesini güçleştiren bir eksiklik olarak dikkat çekmektedir.

Ölçü birimleri açısından sınıf düzeyleri arasında belirgin bir gelişim çizgisi bulunmaktadır. Beşinci sınıfta ağırlıklı olarak 2/4 ve 4/4 gibi temel ölçüler tercih edilirken, altıncı sınıftan itibaren 5/8, 6/8 ve 10/8 gibi aksak ölçü birimlerine yer verilmeye başlanmıştır. Yedinci sınıfta 2/4, 4/4, 6/8, 7/8 ve 9/8 gibi farklı ritmik yapılarla repertuvar önemli ölçüde çeşitlenmiş, sekizinci sınıfta ise 9/8 ve 10/8 ölçülerinin ağırlık kazanmasıyla ritmik karmaşıklığın artırıldığı görülmüştür. Bu durum, öğretim programında ritim öğretiminin basitten karmaşığa doğru planlandığını ve öğrencilerin Türk halk müziğine özgü aksak ölçü birimleri kademeli biçimde kazanmalarının hedeflendiğini göstermektedir.

Kaynak bilgileri bakımından eserlerin önemli bir bölümünün TRT repertuvarı ile Muzaffer Sarısözen, Nida Tüfekçi, Muammer Sun, Mustafa Hoşsu ve diğer önemli derleyicilere dayandığı belirlenmiştir. Bununla birlikte özellikle 6. sınıf ders kitabında kaynak bilgilerinin büyük ölçüde belirtilmemiş olması ve diğer sınıflarda da bazı eserlerde benzer eksikliklerin bulunması, akademik standartlar açısından geliştirilmesi gereken bir yön olarak değerlendirilmektedir.

Makam bilgileri açısından incelendiğinde ise 5. ve 6. sınıf ders kitaplarında makam bilgilerinin büyük ölçüde yer almadığı, 7. sınıfta Hüzam ve Segâh makamlarının, 8. sınıfta ise Kürdi, Acemkürdi ve Muhayyerkürdi makamlarının belirtilmeye başlandığı görülmektedir. Bu durum, makam öğretiminin doğrudan teorik bilgi şeklinde değil, öğrencilerin bilişsel gelişim düzeyleri dikkate alınarak aşamalı biçimde programa dâhil edildiğini düşündürmektedir. Ancak eserlerin önemli bir kısmında makam bilgilerinin bulunmaması, repertuvarın müzikolojik açıdan daha ayrıntılı incelenmesini sınırlandırmaktadır.

5. sınıf ders kitabı incelendiğinde, repertuvarın öğrencileri Türk halk müziğiyle tanıştırmaya yönelik temel bir işlev üstlendiği görülmektedir. Bu düzeyde eserlerin büyük bölümünde 2/4 ve 4/4 gibi kolay algılanabilir ölçülerin tercih edilmesi, makam bilgilerine yer verilmemesi ve bazı eserlerin notasız sunulması, öğretimin ağırlıklı olarak şarkı söyleme, dinleme ve temel ritim becerileri üzerine kurgulandığını göstermektedir. Farklı yörelere ait eserlerin seçilmiş olması ise öğrencilerin erken yaşta kültürel çeşitlilikle tanışmalarını amaçlayan bir yaklaşımı yansıtmaktadır.

6. sınıf düzeyinde ise bu yapı korunmakla birlikte, 5/8, 6/8 ve 10/8 gibi ölçülerin repertuvara dâhil edilmesiyle birlikte aksak ritimlere geçiş süreci başlatılmaktadır. Her iki düzeyde de makam bilgilerinin büyük ölçüde verilmemesi, öğretim sürecinde teorik yoğunluktan ziyade uygulama temelli bir yaklaşımın önceliklendirildiğini ortaya koymaktadır. Bu yaklaşım, müzik eğitiminin erken aşamalarında işitsel deneyimin öncelikli olması gerektiğini vurgulayan literatürle örtüşmektedir (Say, 2005b).

6. sınıf düzeyinde repertuvarın nicelik olarak azalmasına rağmen nitelik bakımından daha gelişmiş bir yapı kazandığı görülmektedir. Bu sınıfta bütün eserlerin notalarının verilmesi ve 5/8, 6/8 ile 10/8 gibi aksak ölçü birimlerinin repertuvara dâhil edilmesi, öğrencilerin ritmik algılarının geliştirilmesini hedefleyen planlı bir öğretim anlayışını ortaya koymaktadır. Bu durum, Türk müziği öğretiminde işitsel altyapı oluştuktan sonra kuramsal bilgilerin sunulmasının daha etkili olduğu yönündeki görüşlerle paralellik göstermektedir (Tura, 2017). Ayrıca eserlerin sınıf düzeyine uygun olarak sadeleştirildiğinin dipnotlarla belirtilmesi, pedagojik düzenlemelerin bilinçli biçimde yapıldığını göstermektedir. Buna karşın makam ve kaynak bilgilerinin büyük ölçüde belirtilmemesi, teorik bilgiden çok uygulama becerisine öncelik verildiğini düşündürmektedir.

7. sınıf ders kitabı, repertuvarın hem nicelik hem de müziksel çeşitlilik bakımından en kapsamlı olduğu düzeyi oluşturmaktadır. Eser sayısındaki artışın yanında yöresel çeşitliliğin genişlemesi, farklı ölçü birimlerinin birlikte kullanılması ve ilk kez Hüzam ile Segâh gibi makam bilgilerinin yer almaya başlaması, öğrencilerin yalnızca uygulama değil, müziksel kavramları tanıma

ve ilişkilendirme aşamasına geçtiğini göstermektedir. Ayrıca karar seslerinin daha geniş bir dağılım göstermesi, öğrencilerin farklı ses merkezlerine dayalı ezgileri seslendirebilecek düzeye ulaştıklarını ortaya koymaktadır. Bu nedenle yedinci sınıf, Türk halk müziği öğretiminde temel becerilerden kuramsal farkındalığa geçişin en belirgin biçimde gözlemlendiği sınıf düzeyi olarak değerlendirilebilir.

8. sınıf ders kitabında ise öğretim anlayışının daha çok performans becerisi ve ritmik uzmanlaşma üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Repertuvarda özellikle 9/8 ve 10/8 gibi aksak ölçü birimlerinin ağırlık kazanması, öğrencilerin artık Türk halk müziğinin karakteristik ritmik yapılarını icra edebilecek yeterliğe ulaşmalarının hedeflendiğini göstermektedir. Buna karşılık makam bilgilerinin yalnızca belirli eserlerde verilmesi ve repertuvarda ağırlıklı olarak Kürdi makam ailesine yer verilmesi, makamsal çeşitliliğin ritmik çeşitlilik kadar ön planda tutulmadığını göstermektedir. Ayrıca eserlerin öğrenci düzeyine uygun olarak sadeleştirildiğine ilişkin açıklamalar, öğretim programının performans odaklı yaklaşımını desteklemektedir.

Sınıf düzeyleri birlikte değerlendirildiğinde, müzik ders kitaplarında Türk halk müziği öğretiminin basitten karmaşığa, somuttan soyuta ve uygulamadan kuramsal farkındalığa doğru ilerleyen kademeli bir yapı sergilediği görülmektedir. Beşinci sınıfta temel ritim ve ezgi becerileri ön plandayken, altıncı sınıfta aksak ritimlerle tanışma, yedinci sınıfta makamsal ve yapısal çeşitliliğin artırılması, sekizinci sınıfta ise performans becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Bu durum, ders kitaplarının öğretim programında öngörülen kazanımlarla büyük ölçüde uyumlu bir gelişim çizgisi izlediğini göstermektedir.

Bununla birlikte araştırma, bütün sınıf düzeylerinde ortak bazı eksikliklerin de sürdüğünü ortaya koymuştur. Özellikle eserlerin bir kısmında makam, yöre ve kaynak bilgilerinin eksik olması, repertuvarın müzikolojik açıdan bütüncül biçimde değerlendirilmesini güçleştirmektedir. Türk halk müziğinin eğitsel aktarımında yalnızca icra değil, aynı zamanda kuramsal ve kültürel bağlamın da birlikte sunulması gerektiği literatürde vurgulanmaktadır. Bu bağlamda, müziksel kavramların açık ve sistematik biçimde aktarılmasının önemi büyüktür (Öztuna, 2000). Bu nedenle gelecekte hazırlanacak ders kitaplarında eserlerin makam, yöre, derleyici ve repertuvar bilgilerine daha sistematik biçimde yer verilmesi, hem öğretmenlerin öğretim süreçlerini destekleyecek hem de öğrencilerin Türk halk müziğini daha bilinçli ve bütüncül bir bakış açısıyla tanımalarına katkı sağlayacaktır.

Bu araştırma, Millî Eğitim Bakanlığı müzik ders kitaplarında Türk halk müziği öğretiminin sınıf düzeylerine göre planlı bir ilerleme gösterdiğini ortaya koymaktadır. Repertuvar seçimi, öğrencilerin gelişim özellikleri doğrultusunda giderek artan ritmik, teknik ve kısmen kuramsal bir zorluk düzeyi sunmakta; böylece öğrencilerin Türk halk müziğine ilişkin bilgi, beceri ve kültürel farkındalıklarının kademeli olarak geliştirilmesini amaçlayan bir öğretim modeli ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, repertuvarın müzikolojik boyutunu güçlendirecek bilgi alanlarının daha sistematik biçimde sunulması, ders kitaplarının hem eğitimsel hem de akademik niteliğini artıracaktır.

References

- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27–40.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in education* (6th ed.). Routledge.
- Dewey, J. (1997). *Experience and education*. Touchstone. (Original work published 1938)
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde program geliştirme*. Hacettepe Üniversitesi.
- Gazimihal, M. R. (1961). *Türk halk musikisi hakkında araştırmalar*. Millî Eğitim Basımevi.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi* (23. bs.). Nobel Yayın Dağıtım.
- Mimaroglu, İ. (1995). *Müzik tarihi*. Varlık Yayınları.
- Öztuna, Y. (2000). *Türk musikisi kavram ve terimleri ansiklopedisi*. Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Pelikoğlu, M. C. (2011). Türk müziğinde terminoloji sorunu: Geleneksel Türk halk müziği ve geleneksel Türk sanat müziğine yansımaları. *Sanat Dergisi*, 18, 81–89.
- Say, A. (2005a). *Müziğin kitabı*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Say, A. (2005b). *Müzik ansiklopedisi*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Tura, Y. (2017). *Türk musikisinin meseleleri*. İz Yayıncılık.
- Uçan, A. (2005, 4–6 Mayıs). Genel müzik eğitiminde geleneksel müziklerimizin yeri ve önemine genel bir bakış [Sempozyum bildirisi]. *I. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. bs.). Seçkin Yayıncılık.
- Yükselsin, İ. (2015). Bir "kültürel aracı" olarak Muzaffer Sarısözen ve erken Cumhuriyet döneminde "Türk halk müziği"nin yeniden inşasındaki rolü. *Yedi*, 14, 77–90. <https://doi.org/10.17484/yedi.16407>

ETHICAL DECLARATIONS

Research and Publication Ethics

The author(s) declare that this manuscript is an original work prepared in accordance with the principles of scientific research and publication ethics. The manuscript has not been previously published and is not currently under consideration for publication elsewhere.

All sources used in the preparation of this study have been properly cited and referenced. The author(s) confirm that the work contains no plagiarism, fabrication, falsification, or manipulation of data. The research findings are presented honestly and transparently in accordance with the principles of academic integrity.

Author Contributions

All authors have significantly contributed to the conception, design, analysis, and preparation of the manuscript. All authors have read and approved the final version of the manuscript and agree to its submission and publication.

Conflict of Interest

The author(s) declare that there is no conflict of interest regarding the publication of this manuscript.

Funding

This research did not receive any specific grant, financial support, or funding from any public, commercial, or non-profit funding agencies.

Artificial Intelligence (AI) Usage Disclosure

During the preparation of this manuscript, artificial intelligence tools may have been used solely for limited purposes such as language editing, translation assistance, and stylistic improvement. Any AI-assisted translations or language corrections were carefully reviewed and verified by the author(s). Artificial intelligence tools were not used to generate the core scientific content, research design, analysis, or scholarly conclusions. All academic responsibility for the content of the manuscript rests entirely with the author(s).

Copyright and Permissions

The author(s) confirm that all necessary permissions for copyrighted materials have been obtained where required and that the manuscript does not violate any intellectual property rights.

Author Approval

All authors confirm that they have read and approved the final version of the manuscript and consent to its submission and publication.

ETİK BEYANLAR**Araştırma ve Yayın Etiği**

Yazar(lar), bu makalenin özgün bir çalışma olduğunu ve bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak hazırlandığını beyan eder. Makale daha önce herhangi bir yerde yayımlanmamış olup başka bir dergide değerlendirme sürecinde değildir.

Çalışmada kullanılan tüm kaynaklar akademik kurallara uygun biçimde atıflanmıştır. Yazar(lar), çalışmanın intihal, veri uydurma, veri tahrifi veya manipülasyon içermediğini; araştırma bulgularının bilimsel dürüstlük ilkelerine uygun şekilde sunulduğunu beyan eder.

Yazar Katkısı

Tüm yazarlar çalışmanın tasarlanması, yürütülmesi, analizi ve makalenin hazırlanmasına önemli ölçüde katkı sağlamıştır. Tüm yazarlar makalenin son hâlini okuyup onaylamış ve yayımlanmasını kabul etmiştir.

Çıkar Çatışması

Yazar(lar), bu makalenin yayımlanmasına ilişkin herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan eder.

Finansal Destek

Bu araştırma herhangi bir kamu kurumu, ticari kuruluş veya kâr amacı gütmeyen kuruluş tarafından finansal olarak desteklenmemiştir.

Yapay Zekâ Kullanım Beyanı

Makalenin hazırlanması sürecinde yapay zekâ araçlarından yalnızca dil düzenleme, çeviri desteği ve anlatım iyileştirmesi amacıyla sınırlı ölçüde yararlanılmış olabilir. Yapay zekâ araçları tarafından yapılan çeviri ve dil düzenlemeleri yazar(lar) tarafından dikkatle kontrol edilmiştir. Yapay zekâ araçları çalışmanın bilimsel içeriğinin, araştırma tasarımının, analizlerinin veya akademik sonuçlarının oluşturulmasında kullanılmamıştır. Makalenin içeriğine ilişkin tüm akademik sorumluluk yazar(lar)a aittir.

Telif Hakları ve İzinler

Yazar(lar), telif hakkı gerektiren materyaller kullanılmışsa gerekli izinlerin alındığını ve çalışmanın herhangi bir fikrî mülkiyet hakkını ihlal etmediğini beyan eder.

Yazar Onayı

Tüm yazarlar makalenin son hâlini okuduklarını, onayladıklarını ve yayımlanmasını kabul ettiklerini beyan eder.

Authors' Contribution Statement / Yazarların Katkı Oranı Beyanı

The researchers' contribution statement is as follows / Araştırmacıların katkı oranı beyanı şu şekildedir:

First author / 1. Yazar %50,

Second author / 2. Yazar %50.